

ZADARSKA ŽUPANIJA
ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE

PROSTORNI PLAN UREĐENJA
OPĆINE STANKOVCI

Zadar, 2003.

Sadržaj:

I. OBRAZLOŽENJE.....	3
1. POLAZIŠTA.....	3
1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE.....	3
1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru	4
1.1.2. Prostorno-razvojne i resursne značajke	4
1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova	5
1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelja.....	6
2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA...8	8
2.1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA	8
2.1.1. Razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava.....	8
2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora.....	9
2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša.....	9
2.2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINSKOG ZNAČAJA.....	14
2.2.1. Demografski razvoj.....	14
2.2.2. Odabir prostorno-razvojne strukture	15
2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture	15
2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina.....	16
2.3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE	18
2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora.....	18
2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja.....	18
2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture	19
3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA.....	19
3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPĆINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE.....	19
3.2. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINE	20
3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina	20
3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI	21
3.4. UVJETI KORIŠTENJA UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA	26
3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i osjetljiva područja i prostorne cjeline.....	26
3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	27
3.5.1. Prometni infrastrukturni sustavi.....	27
3.5.2. Energetski sustav	28
3.5.3. Vodnogospodarski sustav	28
3.6. POSTUPANJE S OTPADOM	30
3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ	31
II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE.....	33
1. UVJETI ZA ODREĐIVANJE NAMJENE POVRŠINA NA PODRUČJU OPĆINE	34
2. UVJETI ZA UREĐENJE PROSTORA.....	35
2.1. Građevine od važnosti za državu i županiju	35
2.2. Građevinska područja naselja.....	36
2.3. Izgrađene strukture van naselja	42
3. UVJETI SMJEŠTAJA GOSPODARSKIH DJELATNOSTI.....	44
4. UVJETI SMJEŠTAJA DRUŠTVENIH DJELATNOSTI.....	46
5. UVJETI UTVRĐIVANJA KORIDORA ILI TRASA I POVRŠINA PROMETNIH I DRUGIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA.....	48

6.	MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO- POVIJESNIH CJELINA ..	54
7.	POSTUPANJE S OTPADOM	55
8.	MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠA	56
8.1.	<i>Zaštita tla</i>	56
8.2.	<i>Zaštita zraka</i>	57
8.3.	<i>Zaštita voda</i>	57
8.4.	<i>Zaštita od buke</i>	57
8.5.	<i>Zaštita od požara</i>	57
9.	MJERE PROVEDBE PLANA	58
9.1.	<i>Obveza izrade prostornih planova</i>	58
9.2.	<i>Primjene posebnih razvojnih i drugih mjera</i>	59
9.3.	<i>Rekonstrukcija građevina čija je namjena protivna planiranoj namjeni</i>	60
	LITERATURA:	61

I. **Obrazloženje**

1. **POLAZIŠTA**

Nakon uspostave neovisne države Hrvatske ustrojena je nova administrativno-teritorijalna organizacija. Od nekadašnje Općine Benkovac formirano je više manjih općina, među kojima je i Općina Stankovci. Po novom ustrojstvu Općina Stankovci dio je Zadarske županije, a sastoji se od sljedećih naselja: Stankovci, Banjevci, Bila Vlaka, Budak, Crljenik, Morpolača i Velim. Općinsko središte je naselje Stankovci, a županijsko Zadar. Shodno zakonu postoji obveza izrade Prostornog plana uređenja Općine, za što objektivno postoji veliki interes i potreba, naročito s obzirom na veliki interes u samoj Općini za formiranje zona za proizvodno-poslovne djelatnosti. Također postoji potreba za revizijom građevinskih područja naselja. Prostorni plan općine Benkovac donesen je 1986. godine, a s obzirom na promjene koje su se dogodile u međuvremenu nužno je da se on stavi van snage i da se izrade prostorni planovi uređenja novoformiranih općina.

Promjena društveno-političko-ekonomskog sustava, uvođenje privatne inicijative i privatnog vlasništva, kao temeljnog društvenog i ekonomskog načela, nameće potrebu za novim pristupom prostornom planiranju. Znatni procesi gubljenja stanovništva mogu se zaustaviti jedino razvojem privredne djelatnosti na teritoriju same općine, kao i podizanjem kvalitete života unutar Općine, tj. dizanjem tradicionalnog seoskog života na jedan viši, suvremeniji nivo.

1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja općine u odnosu na prostor i sustave županije i države

Općina Stankovci smještena je na jugoistočnom dijelu Ravnih kotara. Svojom jugozapadnom stranom Općina je naslonjena na Vransko jezero.

U administrativnom pogledu s jugoistočne strane graniči sa Šibensko-kninskom županijom, sa sjeverozapadne strane s Gradom Benkovcem, a s jugozapadne strane Općinom Pakoštane.

Prometno, Općina Stankovci je smještena između dvije, od državnog značaja važne prometnice, Jadranske autoceste (u izgradnji) na sjeveroistočnoj strani, i Jadranske turističke ceste na jugozapadnoj strani. Iako te dvije prometnice ne prolaze teritorijem ove Općine one se nalaze u njezinoj neposrednoj blizini, povezujući je s cijelom Hrvatskom, pa i dalje s inozemstvom.

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

Tablica 1.

ZADARSKA ŽUPANIJA	Površina		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		Gustoća naseljen.
	km ²	%	Popis 1981		Popis 1991		Popis 1981		Popis 1991		Popis'81. Popis '91.		
			broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	
Županija ukup.	3.641,91	100,0	197.152	100,0	214.614	100,0			84.819	100,0	49.361	59.122	59
Općina Stankovci	82,30	2,3	7.776	3,9	2.998	1,4			869	1,0	764	777	36
Banjevci			622	92,0	572		161		217		161	161	
Bila Vlaka			*		221		*		53		*	49	
Budak			571	94,0	537		104		100		104	110	
Crljenik			*		163		*		49		*	52	
Morpolača			373	109,1	407		100		136		100	89	
Stankovci			1.435*	66,6	955		338*		325		344*	284	
Velim			130	110,0	143		26		32		26	32	

* U popisu stanovništva 1981. god. naselja Crljenik i Bila Vlaka popisani su u sklopu naselja Stankovci

Tablica 2.

ZADARSKA ŽUPANIJA	POVRŠINA		STANOVNICI				GUSTOĆA NASELJENOSTI	
	km ²	udio u pov. žup. %	Popis 1981.		Popis 1991.		Popis 1981.	Popis 1991.
			broj	%	broj	%	broj	broj
Zadarska županija	3.641.91	100	197.152	100	214.61	100	54	59
Općina Stankovci	82.30	2.3	3.131	1,59	2.998	1,4	38	36

1.1.2. Prostorno-razvojne i resursne značajke

Osnovni potencijali Općine Stankovci proizlaze iz prirodnih karakteristika i položaja u prostoru. Primarni prirodni resursi su poljoprivredni tereni s mogućnošću navodnjavanja, koji uz povoljnu submediteransku klimu, i smještaj uz Jadransku magistralu i buduću Jadransku autocestu omogućavaju proizvodnju i prijevoz do potencijalnih tržišta, u prvom redu gradova Šibenika i Zadra, turističkih područja uz obalu i na otocima, kao i šireg područja Hrvatske.

Druga poluga razvoja ove Općine trebala bi biti izgradnja proizvodno-poslovnih pogona, što bi trebalo omogućiti rješavanje problema nezaposlenosti.

Turistički potencijali Općine u prvom redu su Park prirode Vransko jezero i razvoj seoskog turizma.

Klimatski uvjeti na području Općine Stankovci odgovaraju submediteranskoj klimi, padaline su oskudne a izlučuju se pretežno u hladnije doba godine. Vjetrovi ne predstavljaju većih teškoća čak ni zimi. Temperaturne amplitude su relativno male. Zime su blage, a ljetne vrućine su ublažene djelovanjem maestrala.

Reljefne strukture pružaju se u pravcu sjeverozapad-jugoistok, što je karakteristično za Dalmaciju.

Geološka struktura je ujednačena. U podlozi prevladavaju vapnenci i dolomiti. Između blagih brdašaca koja se pružaju u pravcu SZ-JI nalaze se flišne udoline s čestim naslagama aluvija i deluvija.

Hidrografska obilježja – Općina Stankovci je svojim jugozapadnim dijelom smještena uz Park prirode Vransko jezero. Vransko jezero je najveće prirodno jezero u

Hrvatskoj i kao takvo potencijalni je izvor za navodnjavanje poljoprivrednih površina u Općini Stankovci, kao i ostalim općinama koje se nalaze u okruženju jezera.

Biljni pokrov ima submediteranska obilježja s degradiranim šumama hrasta medunca i bijelog i crnog graba.

Tla zauzimaju prilično velik udio u površini Općine, a tu su zastupljena tla na flišu, aluvijalna tla, crvenica i diluvijalna tla.

Šumarstvo nema izvorni gospodarski značaj, jer su to većinom degradirane šume i imaju pretežno zaštitni, estetski i fizionomski karakter.

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

Osnovni dokumenti prostornog uređenja šireg područja koju obuhvaćaju teritorij Općine Stankovci su:

- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, 1997. god.
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, 1999. god.
- Prostorni plan zajednica općina Split, 1982. god.
- Konceptcija i program razvoja Bukovice – Regionalni prostorni plan općina Benkovac, Knin i Obrovac, 1975. god.
- Prostorni plan općine Benkovac, 1985./86. god.
- Prostorni plan općine Biograd na Moru (1978.-1985.)
- Prostorni plan Zadarske županije, 2001. god.
- Osnove korištenja i zaštite prostora općine Benkovac, 1955. god.
- idejna rješenja i projekti velikih infrastrukturnih zahvata od značaja za državu Hrvatsku i od značaja za Zadarsku županiju

Strategija prostornog uređenja RH (1997.) i Program prostornog uređenja RH (1999.) su temeljni dokumenti prostornog uređenja na nivou Države. Na temelju Strategije izrađen je Program kojim se uređuju mjere i aktivnosti za provođenje Strategije. Programom su pobliže određeni osnovni ciljevi razvoja u prostoru, kriteriji i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, te prijedlozi prioriteta za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja. Programom su također određene i osnove za organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora, sustav središnjih naselja i sustav razvojne državne infrastrukture, te mjere i smjernice za zaštitu i unapređenje okoliša. Strategija i Program čine jedinstven dokument prostornog uređenja kojeg donosi Hrvatski sabor. Namjena Programa je pored ostalog i da se obvezno primjenjuje pri izradi svih budućih resornih i sektorskih razvojnih programa, kao i pri izradi prostornih planova županija, općina, gradova i naselja, te prostornih planova područja posebnih obilježja, a u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju.

Prostorni plan općine Benkovac (1985./86.) – Današnja Općina Stankovci, ranijim administrativno-teritorijalnim ustrojem bila je dio nekadašnje znatno veće Općine Benkovac. Promjene koje su u međuvremenu nastale: osamostaljenje Republike Hrvatske, uvođenje novog društveno-političkog uređenja – višestranačja i novog ekonomskog sistema – slobodnog poduzetništva, kao i posljedice domovinskog rata, znatno su promijenili društveno-političke i ekonomske okvire unutar kojih se odvija društveno-politički i ekonomski život. To se naravno odražava i na planiranje. Novi administrativno-teritorijalni ustroj po kojem je od bivše Općine Benkovac nastalo više novih općina, ustanovio je Stankovce kao središte Općine kojem gravitiraju ostala naselja ove Općine.

Prostorni plan Zadarske županije (2001.) uvažavanjem društveno-gospodarskih, prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti razrađuje načelo prostornog uređenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja, te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu površina na nivou Županije. Županija u okviru svog samoupravnog

djelovanja: usklađuje interese i poduzima aktivnosti radi ravnomjernog gospodarskog i društvenog razvitka općina i gradova u sustavu županije i županije kao cjeline.

Ostali prostorni planovi koji se odnose na prostor Općine Stankovci, stupanjem na snagu gore navedenih dokumenata stavljeni su van snage, ali su vrijedan izvor podataka. Od ostalih dokumenata relevantnih za prostorno uređenje najznačajniji je Projekt jadranske autoceste, trasa koje prolazi sjeveroistočnim dijelom Općine Stankovci.

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelja

Općina Stankovci imala je 2998 stanovnika prema popisu stanovništva iz 1991. god. Površina Općine iznosi 8230 ha. Od toga na poljoprivredne površine otpada 7146 ha. Na obradive površine – polja otpada 1505 ha, a na preostale površine – pašnjake i šume 5641 ha.

Tradicionalno, to je poljoprivredna Općina, a posebno se ističe vinogradarstvo. Lokacije Velin i Crljenik smatraju se najboljim vinogradarskim područjima u Županiji. Na te dvije lokacije vinogradarstvo bi trebalo biti jedina kultura. Od ostalih lokacija za vinogradarstvo su pogodne: Banjevci, Bila Vlaka i Stankovci. U stankovačkom polju potrebno je izvršiti hidromelioracijske mjere odvodnje, što bi znatno povećalo površine za uzgoj vinove loze. Ova područja daju vrlo visoku kvalitetu grožđa, a naročito je poznata sorta debit, od koje se na području Crljenika i Velima mogu dobiti vina vrhunske kvalitete.

Budućnost vinarstva trebala bi biti u flaširanju iz privatnih podruma. Trebalo bi izgraditi zajednički podrum ili podići nivo kvalitete vinarije u Vukšiću, tako da ona preuzme prezentaciju vinarstva ovog područja.

Od voćaka tradicionalno su se na ovim prostorima najviše uzgajali višnja–maraska i bajam. Zbog nestimulativnih cijena u bivšoj državi, te okolnosti nastalih kroz domovinski rat, višnja–maraska je većinom propala. Potrebno je ponovo razviti višnju-marasku, a uz nju uzgajati bajam i trešnju.

Za voćarsku proizvodnju povoljne su lokacije (polja): Gajičine, Crljenik, Bila Vlaka i dr. U stankovačkom polju potrebno je izvršiti hidromelioracijsku odvodnju.

Postoje i povoljni uvjeti za razvoj povrćarstva. Najpogodnije lokacije za proizvodnju u ljetnim mjesecima su: Dejanovići i Punta – Velika njiva, jer postoje dovoljne količine vode za navodnjavanje. Na jednom dijelu Banjevačkog polja moguće je organizirati proizvodnju povrća. Na ostalim lokalitetima proizvodnja se može organizirati jedino zimi, za uzgoj bijelog i crvenog luka i kupusnjača.

Što se tiče stočarstva tradicionalno se na ovim prostorima uzgajaju ovce i koze. Jedan dio oranica mogao bi se iskorištavati za proizvodnju krmnog bilja, što bi omogućilo podizanje nekoliko farmi muznih krava i ovaca. Inače na području ove Općine postoji jedna od dvije najveće obiteljske farme u Zadarskoj županiji.

Turizam bi trebalo razvijati u prvom redu kao seoski turizam, naročito vezano uz periode berbe grožđa i pravljenje vina, kao i uz period berbe maslina i pravljenje ulja. Takav oblik turizma ustalio se i daje dobre rezultate u susjednoj Italiji, gdje ljudi iz sjevernih područja Europe dolaze u topliju Italiju da bi sudjelovali u poljoprivrednim radovima oko sredozemnih kultura.

Drugi vid turizma mogao bi se razviti zbog blizine Parka prirode Vransko jezero. I ovaj vid turizma mogao bi se kombinirati s prethodnim, seoskim turizmom.

Od značaja bi bilo razviti proizvodno-poslovne djelatnosti, jer bi to omogućilo zapošljavanje ljudi i smanjilo iseljavanje stanovnika iz ove Općine. Poljoprivreda se

nije pokazala dovoljna da zaustavi iseljavanje ljudi. Naročito bi trebalo razvijati preradu poljoprivrednih proizvoda od voća i povrća (kao npr. konzerviranje, sušenje, pravljenje džemova i marmelada, mariniranih maslina u staklenkama, pirea i pelata od rajčice, mariniranog crvenog luka, krastavca, rajčice i sl.).

Posebno bi bila interesantna izgradnja pogona za flaširanje vina. Također i izrada prerađevina od mlijeka (kao npr. sir, puina, surutka, kiselo mlijeko, jogurt i sl.).

Postoje mogućnosti za organiziranje sakupljanja, pakiranja i distribuciju ljekovitog bilja, kojeg na ovom području ima (naročito kadulje).

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

2.1.1. Razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

Općina Stankovci gravitira Gradu Zadru kao središtu Županije. Osim što je administrativni centar, Zadar je i gospodarski, obrazovni, kulturni i prometni centar Županije. Zbog svog smještaja u prostoru i prometne povezanosti, Općina Stankovci, kao ravnokotarska općina s izrazitim predispozicijama za poljoprivredu, gravitira i Gradu Benkovcu, koji je do ne tako davno bio i središte Općine kojoj je pripadala i sadašnja Općina Stankovci. Grad Benkovac je prirodni centar poljoprivredne zone Ravnih kotara, a ujedno i gospodarski, i urbani centar tog područja. Stanovnici Općine Stankovci jednim dijelom gravitiraju Gradu Biogradu, i to kako zbog njegove relativne blizine, dobre prometne povezanosti, tako i zbog mogućnosti koje taj stari gradić na moru pruža. Ljeti Biograd funkcionira kao turističko središte i pruža mogućnost prodaje poljoprivrednih proizvoda, suvenira i sl.

Stanovnici Općine Stankovci tradicionalno gravitiraju i gradu Šibeniku koji je, iako centar druge županije, prometno im znatno bliži od Zadra. Tradicionalno jedan dio stanovnika Općine Stankovci nalazi svoje zaposlenje u gradu Šibeniku. Iz gore navedenog proizlazi da bi trebalo razvijati dobru prometnu povezanost s gradovima: Zadrom, Benkovcem, Biogradom i Šibenikom, kao i s ostalim dijelovima Hrvatske, pa tako i sa svijetom. U tom smislu izgradnja jadranske autoceste, koja bi povezivala ovo područje sa sjevernom, zapadnom i južnom Hrvatskom, i dalje s inozemstvom, zapadnom, srednjom, istočnom i južnom Europom, od velikog je značaja. Navedena planirana autocesta prolazi sjeveroistočnim dijelom ove Općine, blizu Morpolače. Priključak na autocestu je na čvoru Čista Mala. Odatle ide prometnica u smjeru jugozapada, prolazi jednim dijelom Općine Stankovci i spaja navedenu planiranu jadransku autocestu s postojećom Jadranskom turističkom cestom koja ide između mora i Vranskog jezera. Uređenje ovog priključka je od velikog značaja, jer povlači protok ljudi i roba teritorijem ove Općine. Sadašnja prometnica Pirovac, odnosno Vodice-Čista Mala povezuje ovaj dio jadranske obale s kontinentalnom Hrvatskom i dalje inozemstvom. I danas je promet ovom cestom značajan, naročito u ljetnim mjesecima, kad je turistička sezona. Općina Stankovci može naći gospodarske i druge interese iz pogodnosti smještaja uz ovu prometnicu. Danas gotova sav cestovni promet koji povezuje Šibenik sa Zagrebom, Rijekom i dalje ide preko Stankovaca. Ova situacija će se promijeniti izgradnjom Jadranske autoceste koja će povezati sve dijelove Hrvatske međusobno.

Programom prostornog uređenja RH (1999. god.) planira se izgradnja brze jadranske željeznice, koja bi povezivala hrvatsku obalu s kontinentalnom Hrvatskom, tj. s glavnim gradom Zagrebom i dalje sa srednjom i istočnom Europom na jednoj strani, s Istrom, Slovenijom i zapadnom Europom na drugoj strani, a na jugu pak s južnom Hrvatskom, te preko Crne Gore sa Grčkom i dalje s Bliskim Istokom. Realizacija brze turističke željeznice izraz je želje Hrvatske da se poveže sa svijetom jednom brzom turističkom željeznicom, kao i sa željom da prati trendove razvijenih zemalja svijeta u izgradnji brzih putničkih željeznica.

Razvoj infrastrukturnih sustava:

- prometne mreže koja će osigurati efikasno povezivanje glavnih razvojnih žarišta Županije s Općinom Stankovci te kvalitetnu vezu s Jadranskom autocestom
- sigurnost prometa u cjelini

- modernizacija željeznice, te ostvarenje efikasnog uključivanja u državnu mrežu što će se postići osiguranjem prostornih pretpostavki za koridor brze željezničke pruge – jadranske željeznice
- osiguranje dovoljnih količina kvalitetne pitke vode te zaštita istih
- planiranje kvalitetnih sustava odvodnje otpadnih voda
- razvoj telekomunikacijskog sustava
- razvoj elektroenergetskog sustava
- razvoj, tj. korištenje alternativnih izvora energije
- zbrinjavanjem posebnog i opasnog otpada s područja Županije.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Prirodni izvori županijskog značaja na teritoriju stankovačke Općine su u prvom redu poljoprivredno zemljište, Vransko jezero i vodotok Bribišnica.

Poljoprivredne površine dijele se na obradive i neobradive. U neobradive ulaze šume i pašnjaci.

Vransko jezero u cijelosti pripada Zadarskoj županiji, a samo njegova krajnja jugoistočna obalna linija čini granicu sa Šibenskom županijom. Od općina koje pripadaju Zadarskoj županiji obale Vranskog jezera dodiruju: Pakoštane, Benkovac i Stankovci. Samo jezero, kao vodena površina, katastarski pripada k.o. Vrana. Donedavno su postojali razni planovi o korištenju Vranskog jezera, kao npr. da se pregradi na svom najužem dijelu, pa da sjeverozapadni dio služi kao vodna akumulacija koja bi se koristila za potrebe navodnjavanja poljoprivrednih površina, a možda i za piće, jugoistočni pak dio planirao se kao ornitološki rezervat, prirodni rezervat za ptice selice i barske ptice. Rađeni su projekti navodnjavanja poljoprivrednih površina većeg prostora sjeverno i sjeveroistočno od jezera. Prije par godina Vransko jezero proglašeno je parkom prirode, i u tom smislu moglo bi se očekivati njegovo korištenje prvenstveno u turističke svrhe. Inače Vransko jezero je po površini najveće jezero u Hrvatskoj, ali prosječna dubina mu je prilično mala, oko 2,5 m. Prostor Parka je jedna prirodna cjelina koja obuhvaća ne samo jezero već i okolne prostore.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

ZAŠTITA OKOLIŠA

Jedinica lokalne samouprave i uprave uređuje, organizira, financira i unapređuje poslove zaštite okoliša koje su regionalnog ili lokalnog značenja.

Zaštita okoliša jedinice lokalne samouprave i uprave obuhvaća:

- osiguravanje uvjeta za provođenje programa zaštite okoliša,
- pripremu i provođenje sanacije kada je to njezina obveza,
- osiguravanje praćenja stanja okoliša (monitoring) i mjerenje imisija kad je to njezina obveza,
- osiguravanje uvjeta za vođenje katastra onečišćavanja okoliša, očevidnika o stanju okoliša i o mjerama zaštite okoliša i načinu obavješćivanja javnosti,
- provođenje drugih mjera u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša (N.N. br. 82/94) i posebnim propisom.

Na osnovu članaka 11., 12., 13., 14., 15., 16. i 17. Zakona o zaštiti okoliša (N.N. br. 82/94) potrebno je poduzeti sljedeće aktivnosti:

- Radi izbjegavanja rizika ili opasnosti po okoliš, pri planiranju ili izvođenju zahvata treba primijeniti sve prethodne mjere zaštite okoliša.

- Zahvat u okoliš treba biti planiran i izveden tako da što manje onečišćava okoliš, a da se pri tome vodi računa o racionalnom korištenju prirodnih izvora i energije.
- Pri izvođenju zahvata treba nastojati koristiti isprobana dobra iskustva i upotrebljavati raspoložive proizvode, opremu, uređaje i primjenjivati proizvodne postupke, najpovoljnije po okoliš.
- Kad prijete opasnost od stvarne i nepopravljive štete okolišu, ne smije se odlagati poduzimanje nužnih zaštitnih mjera, pa ni u slučaju kad ta opasnost nije u cijelosti znanstveno istražena.
- Ne smije se umanjivati vrijednost prirodnih izvora, vode, zraka, tla, šuma i izvornih vrijednosti krša.
- Prirodne izvore treba nastojati očuvati na razini kakvoće koja nije štetna za čovjeka, biljni i životinjski svijet.
- Tlo treba koristiti razumno i očuvati njegovu produktivnost, a nepovoljne učinke na tlo izbjegavati u najvećoj mogućoj mjeri.
- Treba izbjegavati svaki zahvat koji ima štetan učinak na biološku raznolikost i očuvati prirodni genetski sklad prirodnih zajednica, živih organizama i neživih tvari.
- Zahvat koji bi mogao nepovoljno utjecati na okoliš, treba nastojati zamijeniti zahvatom koji predstavlja bitno manji rizik ili opasnost, pa i u slučaju kad su troškovi takvog zahvata veći od vrijednosti koje treba zaštititi.
- Pri korištenju proizvoda, uređaja i opreme i primjeni proizvodnih postupaka, onečišćavanje okoliša treba ograničavati na izvoru nastanka.
- Tvari koje se mogu ponovno upotrijebiti, ili koje su biološki razgradive, trebaju imati prednost pri upotrebi, pa i u slučaju većih troškova, ako su ti troškovi razmjerni vrijednostima koje treba zaštititi.
- Upotrebi kemikalija i ostalih tvari koje razgradnjom postaju neškodljive, dat će se prednost pred drugim tvarima, ako pri tome nema rizika ili opasnosti za okoliš.
- Pri donošenju strategije, programa, planova intervencije i propisa o zaštiti okoliša te izdavanju dozvola, suglasnosti, odobrenja i provođenju financijske politike, nadzora kao i drugih mjera zaštite okoliša, neophodno je zajedničko djelovanje i suradnja tijela državne uprave i jedinica lokalne samouprave i uprave.
- Za cjelovito i ravnomjerno postizanje ciljeva zaštite okoliša tijela jedinice lokalne samouprave i uprave osiguravaju način i uvjete zajedničkog djelovanja građana i institucija.
- Kod donošenja odluke o zahvatu u okoliš i za vrijeme izvođenja zahvata mora se postupati u skladu sa zakonom i drugim propisima, te poduzimati sve mjere koje osiguravaju prava čovjeka na zdrav i čisti okoliš.
- Onečišćivač snosi troškove nastale onečišćavanjem okoliša koji obuhvaćaju troškove nastale u vezi s onečišćavanjem okoliša, troškove sanacije i pravične naknade štete.
- Građani imaju pravo na pravodobno obavješćivanje o onečišćavanju okoliša, o poduzetim mjerama i s tim u vezi na slobodan pristup podacima o stanju okoliša u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša (N.N. br. 82/94) i drugim propisima.
- Pri institucionalnom rješavanju pitanja zaštite okoliša tijela državne uprave i tijela jedinice lokalne samouprave i uprave osigurat će sudjelovanje zainteresiranih strana prema odredbama Zakona o zaštiti okoliša (N.N. br. 82/94) i drugih propisa.

ZAŠTITA ZRAKA

Osnovna je svrha zaštite i poboljšanja kakvoće zraka:

- očuvati zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet, kulturne i materijalne vrijednosti,
- postići najbolju moguću kakvoću zraka,
- spriječiti ili barem smanjivati onečišćavanja koja utječu na promjenu klime,

- uspostaviti, održavati i unapređivati cjelovit sustav upravljanja kakvoćom zraka.

Zaštitom i poboljšanjem kakvoće zraka ne smiju se ugroziti ostali dijelovi okoliša, druga područja i kakvoća življenja budućih naraštaja.

Na osnovu Zakona o zaštiti zraka (N.N. br. 48/95.) jedinice lokalne samouprave u okviru samoupravnog djelokruga uspostavljaju područne mreže za praćenje kakvoće zraka na svom području.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave određuje lokacije postaja u područnoj mreži i donosi program mjerenja kakvoće zraka i osigurava uvjete njegove provedbe.

Podaci kakvoće zraka i područne mreže su javni i objavljuju se jedanput godišnje u službenom glasili jedinice lokalne samouprave i uprave, te su ujedno i sastavni dio informacijskog sustava zaštite okoliša, u izvornom i obrađenom obliku.

U slučajevima kada postoji opravdana sumnja ili pritužba građana da je došlo do prekomjernog onečišćenja zraka moraju se izvršiti posebna mjerenja.

Odluku o posebnim mjerenjima, njihovu sadržaju i načinu financiranja donosi Vijeće Općine.

Vijeće Općine naredit će primjenu posebnih mjera zaštite građana i način njihova ostvarivanja ako se na nekom području, pod posebno nepovoljnim vremenskim uvjetima, pojavljuju onečišćenja zraka kritičnih razina koja mogu akutno štetno djelovati na zdravlje ljudi i okoliš.

O pojavi onečišćenja zraka kritičnih razina obavezno se obavješćuju građani putem sredstava javnog priopćavanja ili na drugi prikladan način.

Ukoliko se na području Općine nalazi pravna i/ili fizička osoba koja je korisnik izvora onečišćenja zraka tada je dužna:

- prijaviti izvor koji onečišćuje zrak kao i svaku njegovu primjenu (rekonstrukciju) Općini, odnosno ispostavama županije nadležnim za zaštitu okoliša,
- osigurati redovito praćenje (mjerenje i/ili proračunavanje) emisije iz izvora i o tome voditi očevidnik,
- redovito dostavljati podatke u katastar onečišćavanja okoliša.

ZAŠTITA OD BUKE

Buka, u smislu Zakona o zaštiti od buke (N.N. br. 17/90), je svaki zvuk koji prekoračuje najviše dopuštene razine koje su posebno propisane s obzirom na vrijeme i mjesto gdje nastaje u sredini u kojoj ljudi rade i borave.

Izvorom buke smatra se svaki objekt sa sredstvima za rad i transport, uređajima, instalacijama, te bučne aktivnosti i drugi objekti radnje od kojih se širi zvuk, a koji prelazi dopuštene razine.

Zaštita od buke ostvaruje se:

1. sprečavanjem nastajanja buke,
2. utvrđivanjem i praćenjem razine buke,
3. otklanjanjem i smanjivanjem buke na dopuštenu razinu.

Općinski organ uprave nadležan za poslove prostornog planiranja osigurava izradu karte buke za utvrđivanje i praćenje razine buke.

Karta buke sastavni je dio dokumentacije prostora.

Karta buke je grafički prikaz osnovnih razina buke na svim mjestima unutar promatranog područja sredine u kojoj ljudi rade i borave.

U Prostornom planu Općine, a po potrebi detaljnom planu uređenja određuju se predviđene razine buke na grafičkom prikazu, koje ne smiju prijeći najviše dopuštene razine buke.

ZAŠTITA ŠUMA

Šumom, prema Zakonu o šumama (N.N. br. 52/90. (pročišćeni tekst, 61/91), 76/93.), smatra se zemljište obraslo šumskim drvećem u obliku sastojine na površini većoj od 10 ari.

Šumom se ne smatraju odvojene skupine šumskog drveća na površini do 10 ari, šumski rasadnici, vjetrobrani, pojasevi, drvoredi, ni parkovi u naseljenim mjestima.

Šumskim zemljištem, prema Zakonu, smatra se zemljište na kojem se uzgaja šuma ili koje je zbog svojih prirodnih osobina i uvjeta gospodarenja predviđeno kao najpovoljnije za uzgajanje šuma.

Na osnovu Zakona o šumama (N.N. br. 52/90. (pročišćeni tekst, 61/91), 76/93.) potrebno je poduzeti sljedeće mjere glede zaštite šuma:

- Zabranjeno je pustošiti šume, oštećivati stabla te sjeći rijetke vrste drveća.
- Ako ovim zakonom nije drukčije određeno zabranjeno je krčenje i čista sječa šume; sječa stabala u mladim sastojinama i kulturama; odsijecanje grana, dijelova grana ili kresanje lisnika ako to nije predviđeno šumskogospodarskom osnovom područja, osnovom gospodarenja gospodarskom jedinicom odnosno programom za gospodarenje šumama; paša; brst; žirenje; skupljanje i odvoz šušnja, mahovine, šumskih plodova i drugih sporednih šumskih proizvoda; iskorištavanje humusa, gline, pijeska, šljunka i kamena; smolarenje.
- Vlasnik šume može u svojoj šumi napasivati stoku te skupljati i odvoziti šušanj, mahovinu i druge sporedne šumske proizvode samo pod uvjetima i na način određen programom za gospodarenje šumama.

Krčenje odnosno čista sječa šume može se dozvoliti:

- u svrhu promjene vrsta drveća, sastojinskih oblika šume; podizanja plantaža ili objekata koji služe u šumskoj proizvodnji (rasadnici, šumske prometnice, proseke, šumsko-građevinski objekti, lovni objekti i sl.), ukoliko to već nije određeno šumskogospodarskom osnovom područja, osnovom gospodarenja gospodarskom jedinicom ili programom za gospodarenje šumama;
- ako se šumsko zemljište zbog općeg interesa ima privesti drugoj kulturi;
- ako to zahtijevaju interesi sigurnosti ili obrane zemlje;
- ako je potrebno radi provedbe plana prostornog uređenja ili građenja objekata koji se prema posebnom zakonu mogu graditi izvan građevinskog područja;

Dozvolu izdaje Općinsko vijeće.

- Zemljište na kojem je izvršena čista sječa odnosno krčenje šume mora se u roku tri godine privesti namjeni radi koje je obavljena čista sječa odnosno krčenje. U protivnom slučaju korisnik je dužan izvršiti pošumljivanje odnosnog zemljišta u roku koji odredi Općinska skupština.
- U šumi ili na šumskom zemljištu mogu se graditi samo objekti potrebni za gospodarenje šumom, kao i objekti koji su predviđeni Prostornim planom Općine.
- Prostornim planom Općine može se predvidjeti da se u šumi ili na šumskom zemljištu izgrade objekti za potrebe infrastrukture, sporta, rekreacije, lova, ali samo ako to iz tehničkih ili ekonomskih uvjeta nije moguće planirati izvan šume odnosno šumskog zemljišta.
- U postupku donošenja Prostornog plana Općine sudjeluje i općinski organ uprave nadležan za poslove šumarstva.
- Za izradu tehničke dokumentacije o gradnji objekata u šumi ili na šumskom zemljištu treba pribaviti prethodnu suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva koja će sadržavati i uvjete u skladu s kojima će se izraditi tehnička dokumentacija.
- Poduzeće za šume odnosno pravna osoba koja gospodari šumama i vlasnici šuma dužni su osigurati zaštitu šuma od protupravnog prisvajanja, korištenja i drugih protupravnih radnji, poduzimati potrebne mjere radi zaštite šuma od

požara, urediti nužne mreže prosjeka i uredno ih održavati i postaviti dovoljan broj osmatračnica s obzirom na posebne prilike na području na kojem se nalaze šume kojima gospodare te osigurati provedbu šumskog reda.

- U šumi, na šumskom zemljištu kao i na zemljištu u neposrednoj blizini šume može se ložiti otvorena vatra i paliti drveni ugljen samo na mjestima i uz poduzimanje odgovarajućih mjera opreznosti što ih odredi pravna osoba koja gospodari šumom i šumskim zemljištem, odnosno organ općinske uprave nadležan za poslove šumarstva za ostale šume i šumska zemljišta.
- Otvorenom vatrom, prema ovom zakonu, smatra se vatra izvan zatvorenih odnosno pokrivenih prostorije s osiguranim ložištem.
- Zabranjeno je u šumi i na udaljenosti od 200 metara od ruba šume podizati vapnare, poljske ciglane i druge objekte s otvorenim ognjištem kao i odlaganje smeća i otpadaka u šumi.

ZAŠTITA OD POŽARA

Na osnovi Zakona o zaštiti požara (N.N. br. 58/93), a u svrhu zaštite života ljudi i imovine od požara, poduzimaju se mjere i radnje za otklanjanje uzroka požara, za sprečavanje nastajanja i širenja požara, za otkrivanje i gašenje požara, za utvrđivanje uzroka požara kao i za pružanje pomoći kod otklanjanja posljedica prouzrokovanih požarom.

Odredbe ovog Zakona odgovarajuće se primjenjuju i na tehnološke eksplozije koje nastaju kao posljedica uporabe zapaljivih tekućina i plinova te ostalih gorivih tvari koje sa zrakom mogu stvoriti eksplozivnu smjesu.

Zaštitu od požara organiziraju i osiguravaju njeno provođenje vlasnici, odnosno korisnici građevina, građevinskih dijelova i prostora na način određen ovim Zakonom i popisima donesenim na temelju njega.

ZAŠTITA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Poljoprivredno zemljište koristi se, zaštićuje i njime raspolaže na način određen Zakonom o poljoprivrednom zemljištu (N.N. br. 54/94.).

Poljoprivrednim zemljištem smatraju se oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade, pašnjaci, ribnjaci, trstici i močvare koje nisu posebno vrijedni biotopi, kao i drugo zemljište koje se koristi ili ne koristi, a može se privesti poljoprivrednoj proizvodnji.

Poljoprivrednim zemljištem smatra se i neizgrađeno građevinsko zemljište osim uređenog građevinskog zemljišta užih dijelova starih gradskih jezgri koje će utvrditi županijska skupština odnosno gradsko i Općinsko vijeće.

Obradivim poljoprivrednim zemljištem smatraju se oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade.

Kultura poljoprivrednog zemljišta utvrđuje se prema podacima iz katastra zemljišta, dok se ne dokaže suprotno.

Za poljoprivredno zemljište upisano u katastru kao građevinsko, a koje još nije izgrađeno, uzima se kao katastarska kultura ona koja je u katastru bita upisana prije promjene u građevinsko zemljište.

Zaštita poljoprivrednog zemljišta od onečišćavanja provodi se radi omogućavanja proizvodnje zdrave hrane, radi zaštite zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta, nesmetanog korištenja i zaštite životnog okoliša.

Zaštita poljoprivrednog zemljišta od onečišćavanja provodi se zabranom, ograničavanjem i sprečavanjem od direktnog unošenja, te unošenja vodom i zrakom štetnih tvari i poduzimanjem drugih mjera za očuvanje i poboljšanje njegove plodnosti.

Štetnim tvarima u poljoprivrednom zemljištu smatraju se tvari koje mogu prouzročiti promjene kemijskih, fizikalnih i bioloških osobina zemljišta, uslijed čega se umanjuje

njegova proizvodna sposobnost, odnosno onemogućava njegovo korištenje za poljoprivrednu proizvodnju.

Pravne ili fizičke osobe koje onečiste poljoprivredno zemljište štetnim tvarima, tako da je poljoprivredna proizvodnja na tom zemljištu znatno umanjena, dužni su platiti naknadu štete vlasnicima ili ovlaštenicima zemljišta u iznosu koji utvrde sporazumno. Ako se ne postigne sporazum, visinu naknade određuje sud.

Ako je zemljište onečišćeno štetnim tvarima tako da vlasnik ili ovlaštenik na tom zemljištu mora napustiti proizvodnju, štetnik je dužan vlasniku ili ovlašteniku zemljišta platiti naknadu štete u visini prometne vrijednosti zemljišta, a Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva naknadu za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta koje je uništeno.

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe određena prostornim planovima i drugim propisima utvrđuje se uvjetima uređenja prostora.

Zabranjeno je korištenje poljoprivrednog zemljišta od I. do V. bonitetne klase u nepoljoprivredne svrhe.

Izuzetno, poljoprivredno zemljište od I. do V. bonitetne klase može se koristiti u nepoljoprivredne svrhe samo kad nema zemljišta nižih bonitetnih klasa, kad je to u skladu s Prostornim planom Republike Hrvatske odnosno općine, i kada je utvrđen interes za izgradnju objekata koji se prema posebnim propisima grade izvan građevinskog područja odnosno kad se grade gospodarski objekti koji neposredno služe primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Na poljoprivrednom zemljištu može se paliti suha trava, spaljivati korov i biljni otpad te ložiti otvorena vatra samo na mjestima i uz poduzimanje odgovarajućih mjera opreznosti, u skladu s propisima o zaštiti od požara, osim u razdoblju od 1. lipnja do 31. listopada.

2.2. Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja

2.2.1. Demografski razvoj

Općina Stankovci imala je prema popisu stanovništva iz 1981. god. ukupno 3.131, a prema popisu iz 1991. god. 2.998 stanovnika. Ovim planom predviđa se da će Općina 2010. god. imati 3.298 stanovnika. Taj očekivani rast stanovništva obrazložen je detaljnije u točki 2.3.2. (Utvrđivanje građevinskih područja naselja).

Može se očekivati da će asfaltiranjem cesta koje će bolje povezivati naselja Općine Stankovci s centrom Županije – Zadrom, kao i izgradnjom komunalne infrastrukture (cesta, vodovod, telefon, odvodnja, zbrinjavanje otpada), a također i urbanim opremanjem naselja, biti stvorene pogodnosti koje će život na selu učiniti privlačnijim. Pokretanjem i unapređivanjem poljoprivredne proizvodnje, kao i otvaranjem novih proizvodno-zanatsko-poslovnih sadržaja trebali bi se stvoriti uvjeti za zapošljavanje na teritoriju same Općine. Bolja prometna povezanost sa Zadrom, kao administrativnim, privrednim, trgovačkim, zdravstvenim, kulturnim, srednjoškolskim i visokoškolskim centrom daje veće mogućnosti za ostanak i povratak u naselja Općine, kao stalnog mjesta stanovanja. Dobra cestovna povezanost omogućuje također lakši plasman proizvoda van teritorija svoje Općine.

Tu značajnu ulogu moglo bi odigrati dovršenje izgradnje Jadranske autoceste.

Demografski razvoj Općine Stankovci do 2010. god. može se očekivati prema sljedećim tablicama:

	Površina km ²	Broj naselja	Broj stanovnika 1991. g.	Broj stanovnika 2010. g.
Zadarska županija	3.641,91	226	214.614	254.259
Općina Stankovci	82,30	7	2.998	3.298

Naselje	Broj stanovnika 1991. god.	Broj stanovnika 2010. god.
Banjevci	572	629
Bila Vlaka	221	243
Budak	537	591
Crljenik	163	379
Morpolača	407	448
Stankovci	955	1.051
Velim	143	157
Ukupno Općina Stankovci	2.998	3.297

2.2.2. Odabir prostorno-razvojne strukture

Općina Stankovci tradicionalno je poljoprivredna općina. To je proizašlo iz njenih prirodnih karakteristika i smještaja u prostoru. Općina ima geomorfološku strukturu koja je karakteristična za Ravne kotare, a to je naizmjeničan slijed kamenih brežuljaka i između njih smještenih plodnih dolina. Brdašca, kao i polja pružaju se u smjeru jugoistok-sjeverozapad, sljedeći tako generalni pravac pružanja jadranske obale. Iz prirodnih karakteristika proizlaze prostorno-razvojne strukture.

- Primarna gospodarska grana u Općini je poljoprivreda. Prirodni uvjeti za to su postojeća polja, s mogućnošću navodnjavanja, kao i submediteranska klima.
- Na brežuljcima se tradicionalno napasa stoka, uglavnom ovce i koze. S obzirom da se radi o kršu, gdje se izmjenjuju područja obrasla submediteranskom šumom, degradiranom makijom i goleti, to je zapravo jedini mogući gospodarski oblik korištenja tih površina.
- Dosadašnji nivo razvoja male privrede i poduzetništva nije otvarao mogućnost masovnijeg zapošljavanja. Stoga bi bilo vrlo značajno razviti proizvodno-poslovne zone i tako riješiti problem nezaposlenosti i odlaska mladih ljudi u gradove, jer na selu ne vide perspektivu.
- Turizam za sada nije razvijen u ovoj općini. Trebalo bi ga razvijati kao seoski turizam, ali bi trebalo iskoristiti i blizinu Parka prirode Vransko jezero.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja

Naselje Stankovci, kao općinsko središte trebalo bi razvijati sljedeće funkcije:

- uprava: organi Općine, mjesni ured, mjesni odbor, postaja MUP-a, eventualno ispostava suda
- školstvo: matična osmogodišnja škola, srednja škola ili odjeljenje srednje škole (eventualno), dječji vrtić

- kultura, umjetnost: kino ili dom kulture ili dvorana polivalentnog sadržaja, zavičajni ili drugi muzej (eventualno) i dr.
- zdravstvo: dom zdravlja, ljekarna
- novčarstvo, PTT i sl.: banka – ispostava, PTT s ATC
- trgovina i ugostiteljstvo: robno-trgovački centar ili nekoliko specijaliziranih trgovina, pansion s prenoćištem (eventualno hotel), benzinska postaja
- obrt i usluge: nekoliko obrtničkih i uslužnih radnji
- vjerski objekti: dekanat s dekanatskom župnom crkvom (eventualno)
- sport, rekreacija, zabava i odmor: manji broj sportskih objekata, lokalni klub/ovi, pojedinačni objekti za rekreaciju i odmor

Ostala naselja u Općini:

- uprava: mjesni odbor
- školstvo: osnovna škola ili odjeljenje osnovne škole, čitaonica opremljena s kompjutorima i internetom
- zdravstvo: ambulanta ili posjet liječničke službe
- trgovina i ugostiteljstvo: jedna ili više prodavaonica mješovite robe i gostionica (eventualno)
- obrt i usluge: pojedini obrti ili uslužne radnje prema potrebi
- vjerski objekti: župa i župna crkva u većim i značajnijim naseljima
- sport i rekreacija: igralište (eventualno)

Ciljevi i projekcije razvitka infrastrukture su:

- izgradnja cestovne mreže u planiranim industrijskim, stambenim, poljoprivrednim i drugim zonama u odnosu na vrijednost prostora i njegovo optimalno korištenje
- osiguranje prostornih pretpostavki za promet u mirovanju
- razvijanje ostalih infrastrukturnih mreža – vodoopskrbne mreže sustava odvodnje otpadnih voda TT mreže, elektroenergetske mreže, a koje trebaju pratiti ukupni gospodarski rast

2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

Prirodna baština

Vransko jezero najveće je prirodno jezero u Hrvatskoj i od strane države proglašeno je parkom prirode. Iako tradicionalno pripada katastarskoj općini Vrana, a administrativno općini Pakoštane, prostorno Općina Stankovci svojom jugozapadnom granicom izlazi na obale Vranskog jezera. Jezero ima površinu 30 km², ali malu dubinu – najveća dubina je 3 m. S morem je povezano kanalom Prosika, ali na nekim potezima i kroz podzemlje. U sušnom periodu kad se smanji pritek kopnenih voda i snizi vodostaj, jezero dolazi u nivo mora i postaje malo zaslanjeno, do 1%. Smatra se da je jezero relativno mlado i da je nastalo uslijed postglacijalnog dizanja mora prije 3000 godina. Tada je naime razina mora bila za 3 m niža od današnje. Inače, morfološki, to je depresija u terenu, kao i ostale u Ravnim kotarima, ali najniža od svih. Prije nego je poplavljena, bila je povremeno plavljeno polje kroz prethodni 6-7 tisuća godina. Ubacivanjem šarana i drugih slatkovodnih vrsta izmijenjena je prirodna biocenoza vode. Ranije su glavne ribolovne vrste bile cipal i jegulja. U zoološkom smislu jezero je jedno od rijetkih jadranskih biotopa ptičjeg svijeta. Zbog toga je na sjeverozapadnom rubu jezera odlukom Općine Biograd, 1983. god. bio formiran jedan manji ornitološki rezervat. Vransko jezero je pod upravom Parka prirode, a njegovo korištenje trebalo bi biti definirano i prostornim planom Parka prirode Vransko jezero, koji još nije izrađen.

Graditeljska baština

Na području sjeverne Dalmacije život je kontinuirano tekao od najstarijih vremena. Ovo područje je bilo gusto naseljeno još u prapovijesti, o čemu svjedoče i ostaci mnogih gradinskih naselja. Za Malu gradinu u Stankovcima smatra se da je bila osnovana u kasno bakreno doba, i da je bila naseljena još u brončano i do kraja željeznog doba. Za susjednu gradinu Rebac, a prema dosad poznatim ostacima smatra se da je osnovana početkom brončanog doba i da je nastavila život do kraja željeznog doba. Gradina Rebac i Mala Gradina su preko sedla međusobno povezane bedemom. Inače pojava gradinskih naselja vezuje se uz nemire i narodnosne seobe i miješanja na Balkanu, uzrokovane s prodorom indoeuropskih skupina s istoka, i smještaju se u treće tisućljeće prije Krista, u kasno bakreno doba. Na prostoru općine Stankovci dosad su identificirana sljedeća prapovijesna gradinska naselja: u Banjevcima – Gradina Baković, u Budaku – Kulina, u Stankovcima – Vinac, Ogradak, Velika Gradina, Mala Gradina i Rebac, a uz Vransko jezero - Babin Školj. Pojedine gradine osnovane su u kasno bakreno doba, neke u rano ili srednje brončano doba, najčešće početkom željeznog doba. Neke su gradine bile trajnije naseljene, neke samo povremeno, a neke nisu bile naseljene. Najmanje nenaseljene gradine služile su obično za izviđanje ili obranu, kao Ogradak u Stankovcima, dok su veće bile namijenjene za zbjeg ili sklanjanje.

Iz rimskog doba poznati su ostaci villa rustica. Iz srednjeg vijeka u arhitektonskom i povijesnom smislu značajna je crkva Sv. Ivana u Banjevcima. U vrijeme mletačko-turskih ratova podignuta je kula dojavnica u Budaku, kao dio čitavog lanca utvrda.

U evidenciji regionalnog Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zadru vode se sljedeći spomenici kulture na području općine Stankovci.

R. broj	Naselje	Vrsta	Starost	Ktg	Broj registra	Godina registra
001	Banjevci	arh. lok. Grudine	n	n	n	n
002		arh. lok. Dražica-Pudarica	prap.-ant.	n	n	n
003		rimokat. crkva Sv. Ivana	11.-12. st	n	0361	1968
004		ostaci tur. kule dojavnice	16.-17. st.	n	n	n
005		pučka arh. - dvorovi	18.-19. st.	n	n	n
020	Budak	liburn. gradina	prapov.	n	n	n
021		rimokat. crkva Sv. Kate	ranosr.vj.	n	x	x
022		ostaci tur.kule dojavnice	16.-17. st.	n	n	n
076	Morpolača	crkva Sv. Petra	12. st.	n	x	x
077		utvrda, neistr.	17. i 18. st.	n	n	n
116	Stankovci	lib. grad. Mala Gradina	prapov.	n	n	n
116		lib. grad. Velika Gradina	prapov.	n	n	n
117		arh. lok Morovača	prapov.	n	n	n
118		lib. grad. Srljača	prapov.	n	n	n
119		neol.kult.sloj Širitovac	prapov.	n	n	n
120		arh.lok.sr.nekr.kod Klarića k.	8. st.	n	n	n
121		villa rustica na mj. groblju	ant.	n	n	n
122		r.k.crkva Sv. Marije na groblju	n	n	n	n
123		kuća Vlatković	18. st.	n	n	n
124		ruralna aglomeracija naselja	17.-19. st.	n	n	n
131	Velim	2 gomile u Velim gaju	prapov.	n	n	n
132		r.k.crkva Sv. Ante	n	n	n	n
133		ostaci kaštela Velim	sr. vj.	n	n	n

Izvor: Evidencija Zavoda za zaštitu spomenika kulture Zadar,

n – nema ili nepoznato

x – u evidenciji o registraciji

Arheološkim i povijesnim istraživanjima ustanovljeni su i neki drugi objekti kulturne baštine u prostoru Općine Stankovci, koji se zasad ne vode u službenoj evidenciji.

2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Prostor općine treba koristiti u skladu s Prostornim planom uređenja Općine Stankovci. U tu svrhu važno je donošenje dvogodišnjeg Izvješća o stanju u prostoru i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru, što nalaže i zakon. Isto tako važno je donošenje Detaljnih urbanističkih planova za pojedina naselja, kao i za proizvodno-poslovne zone, a i specijaliziranih studija o razvoju poljoprivrede, navodnjavanju, i ekoloških studija u slučajevima kad za to postoji realna potreba i kada to zahtjeva zakon.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja

Prema popisu stanovništva 1981. god. općina Stankovci je imala 3.131, a 1991. god. 2.998 stanovnika. Taj relativno mali pad broja stanovnika od 4,2% bio je uzrokovan u prvom redu odlaskom u druge sredine zbog zapošljavanja, zatim loše prometne povezanosti naselja općine Stankovci sa Zadrom kao regionalnim centrom (naime neke ceste su asfaltirane tek u zadnje vrijeme), zatim zbog loše urbane opremljenosti naselja (nedovoljna telefonija, neasfaltirane ceste, nedostatak vodovoda i odvodnje, kao i nedostatak javnih i društvenih sadržaja i aktivnosti). Slaba prometna povezanost sa Zadrom značila je otežanu mogućnost plasmana svojih proizvoda na zadarskim i drugim tržnicama, kao i otežano srednjih škola i fakulteta u Zadru. Poseban problem je bio, i još uvijek je nedostatak redovnih kulturnih, sportskih i zabavnih aktivnosti za mlade.

Nakon osamostaljenja Republike Hrvatske, i unatoč domovinskom ratu, napravljeni su značajni radovi u infrastrukturi, asfaltirana je cesta koja povezuje Općinu Stankovci sa Zadrom, uveden je veliki broj telefonskih priključaka, a izgradnjom vodovoda Krka-Zadar ostvarene su i mogućnosti za uvođenje vodovodne mreže po naseljima.

Na taj način su stvoreni neki od preduvjeta potrebnih za napredak ovog kraja, jer prometnice omogućuju plasman svojih proizvoda na druga područja, a također i pristup srednjim školama i fakultetu, te javnim sadržajima i manifestacijama. Izgradnja navedene infrastrukture omogućuje stvaranje istog stambenog standarda u seoskim naseljima, kao i u gradovima. Da bi se zadržali mlađi ljudi u svojim naseljima i tu zasnovali obitelji, potrebno je obogatiti i kulturni, sportski i javni život u naseljima i na nivou Općine, kao i pokrenuti proizvodnju. U prvom redu poljoprivrednu proizvodnju, jer je to tradicija ovog kraja i za to postoje dobri uvjeti, ali bi bilo potrebno pokrenuti i proizvodno-poslovne djelatnosti male privrede (industrijska proizvodnja, servisi i sl.). To bi naime omogućilo zapošljavanje ljudi i trajniji izvor prihoda, jer samo bavljenje poljoprivredom ne omogućava svakom dovoljno sredstava za život. Očekujući obnavljanje poljoprivredne proizvodnje i otvaranje novih proizvodnih zanatskih, poslovnih, ugostiteljsko-turističkih i sportsko-rekreacijskih djelatnosti, u ovom planu predviđamo do 2010. god. rast od 10% stanovništva. A budući da znatan broj mladih ljudi koji zasnivaju nove obitelji ima potrebu da se odvoji od roditelja i sagradi nove obiteljske kuće, potrebno je planirati povećanje građevinskih područja naselja. Iskazani interes je da te parcele budu većih površina, oko 1000-1500 m², jer uz svoje kuće žele urediti vrtove kao i gospodarske objekte i manipulativne površine potrebne za bavljenje poljoprivredom (skladištenje i prerada proizvoda). U naseljima ove Općine postoji znatan broj mlađih ljudi koji nemaju odgovarajuće vlastite građevinske parcele, pa stoga postavljaju zahtjeve Općini da im proda građevinske parcele. To se može smatrati vrlo povoljnim trendom koji vodi demografskoj obnovi naselja, pa Općina, kao i ovaj plan trebaju donijeti takva rješenja koja će to omogućiti.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Urbani nivo naselja trebalo bi dignuti na viši nivo. U svakom naselju trebalo bi težiti formiranju jedne urbane jezgre s trgovom, što je uostalom i tradicija sredozemnog urbanizma. Oko te urbane jezgre trebalo bi formirati javne sadržaje, već prema veličini naselja, kao npr. općinske službe, mjesne urede, PTT, ispostave banke, ambulante, trgovine, ugostiteljstvo, crkvu i župni ured. Trg može s jedne strane biti omeđen školom ili školskim dvorištem, vrtićem i sl. Trgovi bi u principu trebali biti pješački, s parkiralištem koje se naslanja na trg. Naravno, to zavisi od lokalnih uvjeta. Poželjno je trgovu formirati na povišenim dijelovima naselja, tako da se s trga pružaju vizure na krajobraz. Crkve bi u principu trebalo nastojati graditi na najvišim točkama naselja i oko njih formirati trg. Izgradnja ovakvih trgova podloga je dizanja seoskog života na viši urbani nivo, što podrazumijeva i veći osjećaj zajedništva i s tim spremnost da se zajednički rješavaju problemi naselja.

Naselja treba opremiti cjelokupnom komunalnom infrastrukturom:

- izgradnja i održavanje lokalne i nerazvrstane cestovne mreže u planiranim industrijskim, turističkim, stambenim, poljoprivrednim i drugim zonama u odnosu na vrijednost prostora i njegova optimalnog korištenja
- poboljšanje prijevoza putnika u javnom prometu
- osiguranje dostatnog parkirališnog prostora sukladno potrebama i namjeni susjednih mikrolokacija
- održavanje javnih površina
- Distribucija elektroenergetskog sustava na racionalan način tako da u najmanjoj mogućoj mjeri utječe na stanje okoliša.
- Razvijanje ostalih infrastrukturnih sadržaja koji trebaju učinkovito pratiti ukupni gospodarski rast na lokalnoj razini (vodoopskrba, odvodnja otpadnih voda, TT sustav)
- održavanje čistoće
- odlaganje komunalnog otpada
- osiguranje trajnog i kvalitetnog obavljanja komunalne djelatnosti
- osiguranje održavanja komunalnih objekata i uređaja u stanju funkcionalne sposobnosti

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Općina Stankovci smještena je na krajnjem jugoistočnom dijelu Zadarske županije. Smještena je na kontinentalnom dijelu Županije, na zaobalnom dijelu prostora koji se tradicionalno naziva Ravni kotari. Jugozapadnu granicu Općine čini obala uz Vransko jezero. U prometnom smislu smještena je između planirane Jadranske autoceste na sjeveroistoku i Jadranske turističke ceste na jugozapadu. Poprečna cesta, koja spaja te dvije prometnice od državnog značaja, je cesta Čista Mala-Pirovac, koja tangira jugoistočni rub Općine.

Ravni kotari su, zbog svojih prirodnih osobina – tlo i klima, izrazito poljoprivredni kraj, pa im se u Prostornom planu Zadarske županije namjenjuje takva uloga u strukturi privrede ove Županije. Smatramo da bi se uz poljoprivrednu proizvodnju trebala razviti i prerada poljoprivrednih proizvoda.

Također bi se mogli javiti zanati i manji industrijski proizvodni pogoni, koji bi zaposlili ljude i tako zaustavili iseljavanje, i stvorili uvjete za povratak onih koji su ranije iselili iz sela u gradove.

Turizam bi se mogao organizirati kao turizam vezan uz seoske poljoprivredne radove, i uz Park prirode Vrana.

3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površine

Općina Stankovci nastala je nakon uspostavljanja samostalne Hrvatske države, a od dijela bivše općine Benkovac. Ima 7 naselja, a centralno naselje, općinsko središte su Stankovci. Kao centar općine naselje Stankovci treba razvijati određene središnje funkcije, što je dano u točki 2.2.2. (Odabir prostorno-razvojne strukture). Općina Stankovci gravitira gradu Zadru kao administrativnom, privrednom, trgovačkom, kulturnom, umjetničkom, sportskom, srednjoškolskom i visokoškolskom centru Županije. Gravitira i gradu Benkovcu, kao središtu prostorno-razvojne cjeline zaobalnog ravnokotarskog prostora. Dijelom gravitira i gradu Biogradu, kako zbog njegove blizine, tako i iz razloga što je taj grad smješten uz more, i turističko je središte. Dio stanovnika ove općine tradicionalno se zapošljava u Šibeniku, što je rezultat i dobre prometne povezanosti i relativne blizine.

Osnovna namjena i korištenje prostora ove ravnokotarske općine je poljoprivreda, prvenstveno vinogradarstvo, zatim voćarstvo, maslinarstvo, povrćarstvo i stočarstvo. Uz to bi trebalo razvijati proizvodno-poslovne i zanatske djelatnosti koje bi omogućile zapošljavanje ljudi, što je jedan od osnovnih uvjeta za demografski rast.

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

Tablica 3.

Red. broj	O P Ć I N A S T A N K O V C I					
1.0.	Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina	Oznaka	Ukupno ha	% od pov. žup.	stan/ha	*ha/stan
1.1.	Građevinska područja pretežno stambene namjene	GP	741 577 164			4,45
1.2.	Proizvodno-poslovna namjena Sportsko-rekreacijsko-poslovna namjena	IK RK	90,40 47,56			
1.3.	Poljoprivredne površine	P2	1505			* 0,456
1.4.	Šume i šumsko zemljište	PŠ	5641			* 1,710
1.5.	Ostale površine		204			* 0,06
	OPĆINA UKUPNO		8230			* 2,495
2.0.	Zaštićene cjeline					
2.1.	Zaštićena prirodna baština Park prirode Vransko jezero*	PP	477			
2.2.	Zaštićena graditeljska baština - arheološko područje		280			
3.0.	Korištenje resursa					
3.1.	dužina obale uz Vransko jezero		km 8,85			
3.2.	Energija - proizvodnja - potrošnja		MW MWh			
3.3.	Voda - vodozahvat - potrošnja					

* dio kopna koji pripada Općini Stankovci

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Gospodarske djelatnosti

Općina Stankovci je smještena u jugoistočnom dijelu Ravnih kotara, a njezinu jugozapadnu granicu čini Vransko jezero, s Parkom prirode. Istovremeno ova općina čini i jugoistočnu granicu Zadarske županije. U prometnom smislu smještena je između postojeće Jadranske turističke ceste na jugozapadu i planirane Jadranske autoceste na sjeveroistoku. Jugoistočni rub Općine tangira poprečna cesta koja povezuje jadransku obalu (Pirovac s kontinentalnim dijelovima Hrvatske (Knin i dalje). Ova poprečna cesta trebala bi se u čvoru Čista Mala spojiti na planiranu Jadransku cestu, što bi ovoj Općini pružilo mogućnost dobrog prometnog povezivanja sa svim dijelovima Hrvatske, kao i inozemstvom. Iz gore navedenih elemenata koji proizlaze iz smještaja u prostoru, klimatskih i edafskih prilika (tla), mogućnosti za navodnjavanje i prometne povezanosti proističu i bitni uvjeti koji određuju primarne gospodarske grane. Za Općinu Stankovce su to u prvom redu poljoprivreda i stočarstvo, zatim slijede proizvodno-zanatsko-poslovne djelatnosti i turizam.

Poljoprivreda

Poljoprivreda je osnovna privredna grana u Općini Stankovci. Ukupne poljoprivredne površine (obrađive površine, šume i pašnjaci) s kojima raspolaže Općina imaju površinu 7.146 ha, što iznosi 87,15% od ukupne površine cijele Općine (8.202 ha). Orađive površine u Općini iznose 1.505 ha, što čini 18% od ukupne površine u Općini. Općina Stankovci sa svojom površinom od 8.202 ha sudjeluje u površini cijele Zadarske županije (364.191 ha) sa 2,3%. Od ukupnih poljoprivrednih površina kojima raspolaže cijela Zadarska županija, na općinu Stankovce otpada 2,2%. Orađivih površina u općini ima 1.505 ha, što čini 1,96% od ukupnih orađivih površina u cijeloj Zadarskoj županiji. Iz gore navedenog proizlazi da Općina Stankovci u odnosu na svoju ukupnu površinu, raspolaže u postotku sa 87,15% poljoprivrednih površina, što je vrlo blizu županijskog prosjeka koji iznosi 90,75%. Što se tiče orađivih površina, one sudjeluju u ukupnoj površini ove Općine s 18,5%, dok su u površini cijele Županije zastupljene s 21,09%. Iz gore navedenog je vidljivo da su poljoprivredne orađive površine zastupljene u postotku u Općini Stankovci, približno kao u površini cijele Zadarske županije.

Udio površine Općine Stankovci u odnosu na Zadarsku županiju

	Ukup. povr. Županije ili Općine (ha)	%	Ukupne poljoprivredne površine, (ha)	%	Orađive površine (ha)	%
Zadarska županija	364.191	100	330.499	100	76.803	100
Općina Stankovci	8.202	2,3	7.146	2,2	1.505	1,96

Poljodjelstvo zajedno s poslovno-proizvodnim djelatnostima, trebalo bi biti okosnica razvoja Općine Stankovci. Za to postoje određeni prirodni uvjeti kao što su: orađive površine, povoljni klimatski uvjeti, mogućnost izgradnje melioracijskih sistema za navodnjavanje i odvodnju. Postoji također i tradicija bavljenja poljoprivredom, kako poljodjelstvom tako i stočarstvom. Smještaj u prostoru ove Općine je povoljan zbog blizine obale koja je turistička zona i potencijalno tržište za poljoprivredne proizvode, kao i zbog prometnog položaja, jer u neposrednoj blizini ove Općine prolaze dvije vrlo važne prometnice, Jadranska turistička cesta s jugozapadne strane Općine i planirana Jadranska autocesta sa sjeveroistočne strane, kao i poprečna cesta koja spaja ove dvije (čvor Čista Mala-Pirovac), s jugoistočne strane.

Geološke osobne ovog prostora tipične su za Ravne kotare, strukture se pružaju u smjeru sjeverozapad, paralelno s morskom obalom. U tom smjeru pružaju se naizmjenično kamenita brdašca, a između njih nalaze se pojasevi uskih i do nekoliko kilometara dugih polja.

Najčešće su strukture propusnih stijena, vapnenca, vapnenačke breče i konglomerata. Zatim dolaze djelomično propusni, pločasti laporasti vapnenci i dolomiti. Javljaju se također i strukture naizmjeničnih osobina, pretežno nepropusne kvartarne naslage gline, lapori i pijesak.

Klimatski uvjeti sa submediteranskom klimom, uz postojanje dovoljno površina pogodnih tala, omogućavaju uzgoj poljoprivrednih proizvoda koji bi mogli naći svoje tržište ne samo u Zadarskoj županiji, ili na jadranskoj obali, već i u kontinentalnom zaleđu, kako u Hrvatskoj, tako u B i H, Sloveniji i Srednjoj i Zapadnoj Europi

Smjernice

Postojeća poljoprivredna proizvodnja na području općine Stankovci je uglavnom individualna. Za postizanje boljih rezultata, potrebno bi bilo razmotriti interesno udruživanje poljoprivrednika i po uzoru na slična udruženja u razvijenim zemljama tržišne ekonomije, naročito sredozemnog pojasa. Tu su Italija i Španjolska ostvarile dobre rezultate. Trebalo bi osnovati zadruge sa zajedničkim sredstvima za rad i plasmanom robe. Tu se misli na zajedničke poljoprivredne strojeve, njihovo održavanje i garažiranje. Isto tako na zajednička skladišta i prijevoz robe, kao i na plasman proizvoda. U tu svrhu općina bi mogla organizirati sajmove, na koje bi pozvala predstavnike medija (TV, novine, radio), gdje bi prezentirala, u obliku fešte, svoje proizvode.

Korisno bi bilo organizirati zajedničku službu agronoma i veterinara, koja bi mogla imati prostorije ambulante s tjednim posjetama. Također bi bilo korisno povremeno organizirati stručna predavanja iz oblasti poljoprivrede i stočarstva, kao i tržišnog plasmana.

Korisno bi bilo organizirati zajedničku ekonomsko-propagandnu službu koja bi vodila promidžbu i prodaju proizvoda, brigu o kreditiranju i odnosu s bankama, te zajedničko knjigovodstvo i računovodstvo, kao i nabavu sjemena, stočne hrane i zaštitnih sredstva (pesticidi i sl.).

Osobitu pažnju trebalo bi posvetiti izobrazbi, tako da se s teritorija Općine školuju i doškoluju ljudi iz struka koje su potrebne u cijelom ciklusu poljoprivrede i stočarstva, od neposredne proizvodnje, do skladištenja, prijevoza marketinga i prodaje proizvoda.

Dosadašnja poljoprivredna proizvodnja i stočarstvo baziraju se samo na proizvodnji osnovnih proizvoda. U današnje vrijeme to svakako nije povoljna struktura. Treba razviti prerađivačke kapacitete, i stvoriti proizvode koji će se svidjeti kupcima, kako u Hrvatskoj, tako i drugim zemljama. Naime, prerađevine i konzervirani proizvodi mogu trajati mnogo duže od samog osnovnog proizvoda, i prodavati se tijekom cijele godine, pa i više godina. Za razliku od toga, neposredni proizvod, npr. voće i povrće, mlijeko i meso su kratkotrajne, kvarljive robe, i ako se odmah ne prodaju - propadaju. Zato treba težiti proizvodnji prehrambenih proizvoda koji su trajnijeg karaktera, što bi otvorilo mogućnost zapošljavanja i u pratećim djelatnostima, kao što su: proizvodnja konzervi (limenki), mariniranih proizvoda (kiseli krastavci, kapula u kvasini, feferoni u staklenkama itd.), proizvodnja tjestenine, i sl., kompota, sušenog voća, mediteranskih začina, napitaka i sl.

U stočarstvu to bi značilo i proizvodnju mliječnih proizvoda, sireva, maslaca i sl. , u peradarstvu proizvodnju jaja i proizvoda od njih i sl.

Postoji mogućnost za uzgoj pčela, proizvodnju meda kao i proizvoda od njega.

Preporuča se otvaranje govedarskih farmi obiteljskog tipa. Zapadna iskustva su sljedeća: uzgoj 10 krava omogućava prihode za normalan život jedne obitelji, uzgoj 20 krava omogućava profit.

Uzgoj mliječnih krava u zadnje vrijeme vrlo je opravdan, jer Hrvatska uvozi mlijeko.

Sasvim suprotno, većina zapadnih zemalja ima preveliku proizvodnju mlijeka, pa države Europske zajednice svojim članicama ograničavaju proizvodnju mlijeka. Ovčje i kozje mlijeko našlo bi svoje tržište, ali treba organizirati proizvodnju, prodaju i transport.

Korisno bi bilo ispitati mogućnost uzgoja ljekovitog bilja, kao i proizvoda od njega. Proizvodnja zdrave hrane na Zapadu je trend koji se skupo plaća, a mi buduću smo manje zagađeni od većine Europskih zemalja, imamo tu dobre preduvjete.

Pregled obradivih površina (polja) u općini Stankovci**

Obradive površine (polja) na području općine Stankovci

Tablica 4.

1	2	3	4
Katastarska općina (cijela ili dio)*	Ukupne poljopr. površine (ha)	Obradivo polje zvano (naziv, potez, bunari, zaseok)	Obradive površine (ha)
STANKOVCI* (cijela)	2.193	Polje (ispod kuća) (250+55)	305
		Crljenik	20
		Pod Vlaka - Gaičine	20
		Bila Vlaka	60
		Ukupno	405
VELIM* (cijela)	1.008	Velimsko polje	190
		Krčevine	45
		Ograde	35
		Gaičine	80
		Crljenik	20
Ukupno	370		
BANJEVCI* (dio)	2.095	Dejanovići	20
		Velike njive - Punta	30
		Banjevačko polje	200
		Ukupno	250
RADAŠINOVAC* (dio)	1.150	Budak polje	160
		Ukupno	160
VUKŠIĆ* (dio)	700	Polje Morpolača	105
		Donja Bara - Tomasovci	165
		Crnogorka	50
		Ukupno	320

* Površine su date po katastarskim općinama, onakve kakve se vode u katastarskim operatima. U 3. koloni dat je naziv polja, naselja ili zaseoka.

Sveukupne poljoprivredne površine	7.146
Ukupne obradive površine	1.505

U općini Stankovci od ukupnih poljoprivrednih površina (7.146 ha), na obradive otpada 1.505 ha.

Voćarstvo i maslinarstvo

Najraširenije voćne vrste bile su ranije višnja-maraska i bajam, Zbog nestimulativnih cijena u bivšoj državi, pogotovo u predratnom razdoblju, te domovinskog rata u tom području, višnja-maraska je većim dijelom propala. Potrebno je u daljnjem razdoblju ponovo razviti višnju-marasku, jer za nju postoje povoljne ekološke prilike, pa i

* Izvor: Prostorni plan uređenja Zadarske županije/Stručna podloga razvoja poljodjelstva i šumarstva

tradicija. Od ostalih voćnih vrsti, prije svih dolazi u obzir bajam i trešnja. Za voćarsku proizvodnju povoljne su lokacije (polja) Gajičine, Crljenik, Bila Vlaka i dr. U stankovačkom polju potrebno je izvršiti hidromelioracijske mjere odvodnje.

Vinogradarstvo

Općina Stankovci ima dobre uvjete za razvoj vinogradarske proizvodnje. Lokacije Velim i Crljenik sigurno su najbolja vinogradarska područja u Županiji. Na te dvije lokacije vinogradarstvo treba biti jedina kultura, a od ostalih lokacija pogodne su: polje Banjevci (60% vinogradarstva), Bila Vlaka (50%), a u polju Stankovci nakon melioracije od sadašnjih 20% površina pod vinogradima, te se površine mogu povećati na 60%. Ovo područje daje vrlo visoku kvalitetu grožđa, a naročito je poznata sorta Debit, od koje se na području Crljenika i Velima mogu dobiti vina vrhunske kvalitete.

Vinarstvo

Iako još ne postoji flaširano vino iz privatnih podruma u Ravnim kotarima, vina s ovih područja predstavljaju potencijal, kojeg će privatni vinogradari i podrumari s ovog područja dovesti do flaširanja.

Tu postoji tlo, autohtoni sortiment i relativno dosta naprednih podrumara.

Pored privatnih malih podruma treba izgraditi zajednički za višak proizvoda, ili podići nivo vinarije u Vukšiću da ovo područje kvalitetno prezentira.

Povrćarstvo

Za proizvodnju povrća u ljetnim mjesecima najpogodnije su lokacije Dejanovići i Punta - Velika njiva, jer postoje dovoljne količine vode za navodnjavanje. Na jednom dijelu tih površina mogu se koristiti i vode s Vranskog jezera. Polje Banjevci na 40% svojih površina može se iskorištavati za povrtlarsku proizvodnju, dok se na ostalim lokalitetima proizvodnja može organizirati jedino zimi (kopusnjače, bijeli i crveni luk).

Stočarstvo

Postoji mogućnost iskorištavanja jednog dijela oraničnih površina za proizvodnju krmnog bilja, čime bi se moglo podići nekoliko obiteljskih farma muznih krava i ovaca. Na području ove općine postoji jedna od dvije najveće obiteljske govedarske farme u Zadarskoj županiji, koja može poslužiti kao ogledna farma za druge uzgajivače.

Proizvodno-poslovne djelatnosti

Proizvodno-poslovne djelatnosti planiraju se ovim planom, uz poljoprivredu, kao druga po važnosti grana gospodarstva u Općini Stankovci. Smatramo da su ove djelatnosti vrlo važne zbog zapošljavanja ljudi, što je osnovni uvjet da se zaustavi iseljavanje i čak pokrene proces ponovnog povratka onih stanovnika ove općine koji su je napustili. Proizvodno-poslovne djelatnosti su važne i zbog sredstava koja bi kroz poreze mogla dobiti općina, jer se tim sredstvima može poboljšati nivo infrastrukturne opremljenosti i uređenje naselja, i pokretanje, izgradnja i održavanje javnih društvenih, školskih, predškolskih, kulturnih i sportskih aktivnosti i objekata. To su također vrlo važni elementi kada je riječ o demografskoj obnovi.

U tom smislu ovim planom se predviđaju tri veće zone. Od toga dvije uz cestu Banjevci-Stankovci, na prostoru krša, koji se ne koristi u druge namjene. Jugozapadno od ove ceste planira se jedna proizvodno-poslovna zona (površine 42,8 ha), a jugoistočno, nasuprot prije spomenute, planira se sportsko-rekreacijsko-poslovna zona koja se naslanja na postojeće nogometno igralište (površine 47,56 ha). Ova zona trebala bi služiti kao rezervat za izgradnju drugih sportsko-rekreacijskih sadržaja, ali i kao prostor za izgradnju sajmišta s velikim parkiralištem. Na tom sajmištu bi se mogli održavati sajmovi sa prezentacijom poljoprivrednih proizvoda ovog kraja, a mogla bi služiti i kao prostor za održavanje javnih kulturnih, folklornih, društvenih i sportskih manifestacija.

Treća poslovno-komercijalno-proizvodna zona planira se uz prometnicu koja povezuje planiranu Jadransku autocestu (čvor Čista Mala), s Jadransko-turističkom cestom kod Pirovca, i to na mjestu gdje se spomenuta prometnica križa s cestom koja preko Stankovaca povezuje Šibenik sa Zagrebom i Rijekom. Smatramo da je ovo čvorište pogodno mjesto gdje se mogu razviti trgovački centri i poslovno-zanatsko-proizvodni pogoni. (Površina ove zone je 32,4 ha.)

Mješovita zona javnih sadržaja planira se na kontakt-zoni naselja Stankovci i Velim, na prostoru koji formira cesta Stankovci-Velim i odvojak te ceste prema Biloj Vlaki. Na tom prostoru planira se mogućnost izgradnje javnih i poslovnih sadržaja u kombinaciji sa stanovanjem. Za navedeni prostor potrebno je izraditi detaljni plan. Smještaj te zone u prostoru, kao kontakt zone naselja Stankovci, Velim, Crljenik i Bila Vlaka, omogućava da se tu formiraju centralni sadržaji (javni i poslovni) koji bi bili zajednički tim naseljima. Tako se formira jedan centralni prostor za cijelu Općinu Stankovci koji bi mogli koristiti i stanovnici Banjevaca i Morpolače. Tako se izbjegava dupliciranje sadržaja, a omogućava ekonomičnije korištenje za veći broj stanovnika. Inače naselje Stankovci, kao centralno naselje općine i središte općinskih javnih funkcija, razvilo se longitudinalno uz cestu i izraslo je u uskom pojasu s obje strane te ceste. To naselje se pruža uz rub plodnog polja, u uskom a dugačkom prostoru koji se strmo spušta prema tom polju. Zbog toga, zapravo u zoni postojećeg naselja nema prostora za razvoj centra naselja s centralnim funkcijama. Ovaj plan daje mogućnost za izgradnju mješovite zone javnih sadržaja na relativno ravnom i prostranom prostoru, što omogućava formiranje centralnog trga s pješačkim zonama i potrebnim parkirališnim površinama.

Inače smatramo da orijentacija u poljoprivredi samo na neposrednu proizvodnju osnovnog proizvoda (grožđe, vino, voće, povrće, svježe meso itd.) nije najidealnije rješenje, već bi se trebalo istupiti daljnjim fazama prerade, a to su pogoni flaširanja vina, konzerviranja voća i povrća, mariniranje voća i povrća, sušenje voća i povrća, proizvodnja kompota, marmelada i slično, prerada rajčica (pire, pelati) i sl., prerada mlijeka (razne vrste jogurta, kiselog mlijeka, kefira, vrhnja, puine, surutke, kao i razne vrste sireva). U mesnoj industriji to bi mogli biti pogoni za soljenje i sušenje mesa (panceta, pršut, kobasice, šokol i sl.), prerada mesa u paštetu i razna konzervirana gotova jela.

U svrhu poboljšanja poljoprivrednog gospodarenja moglo bi se razmišljati o izgradnji zajedničkih vinskih podruma i hladnjača.

Mogla bi se pokrenuti izrada suvenira, osobito zbog blizine turističkih područja.

Ovo područje je pogodno za skupljanje nekih vrsta bilja pa bi se mogle izgraditi pogoni za sušenje, pakiranje, pa i preradu u finalne proizvode.

Inače, uz gore navedene prometnice i čvorišta mogli bi se izgraditi servisi i zanati (održavanje i servisiranje poljoprivrednih strojeva, osobnih automobila, kamiona i kućanskih aparata). Tu bi se mogle izgraditi i prodavaonice rezervnih dijelova za gore navedene strojeve, vozila i uređaje.

Turizam

Turizam bi se mogao razvijati kao seoski na način kako to već funkcionira u nekim zemljama Zapada, pogotovo Sredozemlja (Italija). Tu u vrijeme važnijih sezonskih radova dolaze turisti sa sjevernih hladnijih dijelova Europe da bi sudjelovali u berbi grožđa i pravljenju vina, u berbi maslina i pravljenju maslinovog ulja i sl. Pri tome ih privlači toplija klima, čisti okoliš i boravak na otvorenom uz fizičku aktivnost.

Drugi vid turizma mogao bi se razviti vezano uz Park prirode Vransko jezero. Jedan dio gostiju Parka mogao bi naći smještaj u privatnim kućama, manjim pansionima i privatnim autokampovima na području općine Stankovci.

Ovim planom planiraju se i dvije manje turističke zone na brdima iznad Vranskog jezera, koje se same nalaze izvan granica Parka prirode. S tih zona pružaju se dobre vizure na Vransko jezero, more i sve okolne prostore. Na te dvije lokacije mogla bi se izgraditi dva manja apartmanska naselja ili hoteli. Inače arhitektonsko-urbanistički oni

bi morali biti uklopljeni u pejzaž, kako dimenzijama, tako oblikovno i materijalima. Trebali bi biti tako projektirani i izvedeni da se stope s okolišem. Inače su te lokacije relativno blizu jezera, ali izvan granica Parka prirode, pa bi turisti koji bi tu boravili bili u prvom redu orijentirani na korištenje usluga Parka prirode, ali bi isto tako mogli ići i na kupanje i na izlete na morsku obalu i more koji su također blizu. Dio tih gostiju ujedno bi mogao biti korisnik usluga seoskog turizma, kako je gore već navedeno.

Treći vid turizma mogao bi biti tranzitni, i to naročito na gore spomenutim lokacijama, uz prometnice, a pogotovo na čvorištu u kojem se spaja cesta Šibenik-Stankovci-Zagreb, sa cestom koja povezuje čvor Čista Mala, na planiranoj Jadranskoj autocesti, s Pirovcem na Jadranskoj turističkoj cesti. Tu bi dio tranzitnih putnika mogao kupovati u eventualno izgrađenim prodajnim centrima, ali i koristiti usluge servisnih i zanatskih radnji.

Društvene djelatnosti

Društvene djelatnosti su obrađene u točki 2.2.2. (Odabir prostorno-razvojne strukture).

Prostori rezervirani za vjerske sadržaje

Ovim Planom predviđaju se prostori rezervirani za vjerske sadržaje u nekoliko naselja, i to na način da se omogući nastavak tradicije stare više od tisuću godina. Naime, tradicija je u Južnoj Hrvatskoj, tj. Dalmaciji da se grade crkve na vrhovima brežuljaka, na prostorima koji dominiraju okolicom, s kojih se pruža pogled na krajolik, i koji su uočljivi u pejzažu. To je stara hrvatska tradicija u ovim krajevima i te crkve su ponekad gradili pojedinci kao zavjetne crkve, a ponekad su to crkve kojima se ide u hodočašće u određene dane. Ovim se planom rezerviraju prostori za takve vjerske sadržaje.

Na tim mjestima moguća je i izgradnja samostana, što je također tradicija u ovim krajevima, kao npr.: Čokovac na otoku Pašmanu, ili Sv. Mihovil na otoku Ugljanu nasuprot Zadru.

Prostori rezervirani za spomen-obilježja

Ovim se planom rezerviraju prostori za spomen-obilježja na nekoliko lokacija. To su prostori koji se ističu u vizuri naselja (vrhovi brežuljaka), i koji bi, ako bi se uredili kao vidikovci s prostorom za sjedenje i skulpturom, doprinijeli podizanju urbanog nivoa tih naselja. Takve točke u prostoru doprinose razvoju identiteta naselja a time i zdravog osjećaja pripadnosti zavičaju.

Sportski sadržaji

Uz već spomenutu sportsko-rekreacijsku-poslovnu zonu u Stankovcima, planira se otvaranje sportske motociklističke staze na prostoru katastarske općine Morpolača.

3.4. Uvjeti korištenja uređenja i zaštite prostora

3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i osjetljiva područja i prostorne cjeline

Park prirode Vransko jezero jednim dijelom svoje površine nalazi se u općini Stankovci. Samo Vransko jezero katastarski pripada Vrani, a administrativno pripada općini Pakoštane. Dio Parka prirode koji se nalazi na području općine Stankovci je krajnji jugoistočni dio obalnog pojasa oko samog jezera. Taj prostor ide u dubinu kopna oko 500-1300 m. Taj kopneni dio sastoji se od: niskog aluvijalnog obalnog dijela smještenog sjeveroistočno uz obalu jezera, iza tog dijela se dižu strma kamena brda s najvišim vrhom zvanim Bakrač, visine 289 m, a na jugoistočnoj pak strani

nalazi se manji poluotok zvan Babin školj. Ukupna površina dijela Parka prirode Vrana koji pripada općini Stankovci je cca 477 ha. Dužina obalnog pojasa uz Vransko jezero koji pripada općini Stankovci je cca 8,85 km. Ova tematika obrađena je i u točki 3.2.1., tablica 3.

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustavi

Cestovni promet

Područjem Općine prolazi jednim manjim dijelom planirana Jadranska autocesta, na koju će se Općina vezati preko čvora Benkovac ili čvora Pirovac. Vezna cesta na čvor Pirovac je državna cesta D59 Knin D1-Kistanje-Bribirske Mostine-Putičane-Kapela (D8), koja je rekonstruirana na dijelu dionice Kapela (D8 Putičane), a potrebno je još izvesti spoj na državnu cestu D27. Državna cesta D27-Gračac (D1)-Obrovac-Benkovac. Stankovci-D8 također prolazi područjem Općine, tj. središtem naselja Stankovci, što ne zadovoljava s prometno-tehničkog aspekta. Do izgradnje Jadranske autoceste služit će kao glavna veza s jugom Hrvatske, te je potrebna njezina modernizacija te potencijalna izgradnja obilaznice naselja Stankovci.

Od ostalih kategoriziranih cesta, a prema Odluci o razvrstavanju javnih cesta u državne, županijske i lokalne ceste (NN 79/99) su:

- županijske ceste:
  - Ž6067 – D56-Vukšić-Bila Vlaka-D27
  - Ž6068 – Stankovci (ŽD27)-Kašić banjevački-Pirovac (D8)
  - Ž6069 – Ž6067-Morpolača-Čista Mala (D59)
- lokalne ceste - postojeće:
  - L63145 – D27-Dobra Voda-Banjevci (Ž6062)
  - L63146 – D27-Crljenik-Velim-D27

Postojeća cestovna mreža mora se modernizirati što traži redovito održavanje kolničke konstrukcije i poboljšanje sigurnosti prometa postavljanjem odgovarajuće prometne signalizacije i realizacijom boljih tehničkih elemenata. Unutar svakog naselja moraju se proširiti koridori postojeće cestovne mreže, te izvršiti odgovarajuća regulacija prometa u cilju ostvarenja bolje protočnosti vozila.

Za sigurniji pješački promet moraju se izgraditi odgovarajući nogostupi.

Za sva naselja potrebno je uvesti lokalne autobusne linije te poboljšati autobusne veze s obližnjim gradovima povećanjem broja veza i učestalosti polazaka. Također je potrebna izgradnja tehnički ispravnih autobusnih ugibaldišta (NN 36/91).

Željeznički promet

U koncepciji dugoročnog razvoja prometa željeznici je dana uloga glavnog prijevoznika robe uz istovremeno povećanje kapaciteta u prijevozu putnika, a što zahtjeva nužnu modernizaciju i elektrifikaciju te bolju organizaciju željezničkog prometa.

Poboljšanje i modernizacija postojeće pruge kao i izgradnja nove brze jadranske željeznice omogućit će bolju povezanost Općine sa širim prostorom Županije i dalje.

Telekomunikacijski promet

Općina je na telekomunikacijski sustav vezana preko dvije digitalne centrale, smještene u naseljima Stankovci i Banjevci, koje su vezane na svjetlovodni kabel. Preko RSS digitalne centrale Stankovci pokriveno je područje Bila Vlaka, Budak, Crljenik i Velim.

Naselje Morpolača nema riješenu telekomunikacijsku mrežu te se planira u budućnosti izgradnja iste spajanjem na centralu Stankovci. Do izgradnje mreže riješavat će se tzv. fiksnim GSM vezama.

Područjem Općine, a uz rub planirane Jadranske autoceste, planiran je magistralni svjetlovodni kabel čija dinamika građenja zavisi o dinamici građenja autoceste.

Uz stankovačko groblje smješten je stup i kontejner osnovne bazne postaje GSM pokretne mreže, a vezan na postojeći svjetlovodni kabel. Pokrivenost prostora pokretnom mobilnom mrežom zadovoljava sadašnje potrebe.

Poštanski promet

Poštanski promet odvija se postojećom jedinicom poštanske mreže u Stankovcima.

3.5.2. Energetski sustav

Glavna pojna točke za opskrbu električnom energijom ovog područja je TS 30/10(20) kV Crljenik instalirane snage 3,43 + 1,37 MVA, koja preko 4 srednje naponske izlaza 10(20) kV, s pripadajućim transformatorskim stanicama 10(20)/0,42 kV napaja područje općine Stankovci i dijelove susjednih općina i gradova. TS 30/10(20) kV Crljenik napajana je preko DV 30 kV Kapela-Crljenik (iz TS 220/110/30kV Bilice). DV 30 kV TS Lozovac-Crljenik nije u funkciji zbog velikog stupnja oštećenja uslijed ratnih djelovanja.

Sredjenaponski izlazi iz TS 30/10(20) kV Crljenik su sljedeći:

- izlaz 10(20) kV Stankovci napaja TS 10(20)/0,42 kV: Morići, Stankovci 1 i 2, Budak 1 i 2 putem voda 10/20 kV
- izlaz 10/20 kV Velim napaja TS 10(20)/0,42 kV: Velim i Bila Vlaka putem voda 10/20 kV.
- Od TS Bila Vlaka dalje se sredjenaponskim 10(20) kV vodovima napaja 23 TS 10(20)/0,42 kV na području Grada Benkovca, Grada Vodica i Općine Lišane Ostrovičke.
- izlaz 10/20 kV Putičane napaja TS 10(20)/0,42 kV Putičane, Mujići, Kašić, Banjevci 1, 2, 3 i 4, Bakovići i Donji Bakovići putem voda 10(20) kV
- izlaz 10(20) kV Čista Mala napaja TS 10(20)/0,42 kV na području gradova Vodice, Benkovac i Skradin. Dijelom Općine Stankovci prolazi dalekovod 10(20) kV TS 30/10 kV Crljenik-TS Čista Mala, kako je prikazano na kartografskom prilogu 2.1. Na području Općine Stankovci ovim izlazom napaja se TS 10(20)/0,42 kV Morpolaća preko 250 m dugog odcjepnog dalekovoda.

Od planiranih elektroenergetskih objekata potrebno je izgraditi nove transformatorske stanice 10(20)/0,42 kV s pripadajućim sredjenaponskim vodovima 10(20) kV: Gornji Bakovići, Klarići, Stankovci 3, Budak 3, Bila Vlaka 2, Vunići, Miletići i Morpolaća 2. Broj i veličina planiranih trafostanica ne može se smatrati konačnim. Planirane trafostanice i vodovi namijenjeni su zadovoljavanju uvjeta kvalitete isporučene električne energije, kao i osiguranja što manjih prekida u njenoj isporuci. Preciznije planiranje, odnosno sagledavanje potreba za izgradnjom novih elektroenergetskih objekata u svrhu napajanja novih potrošača moguće je nakon saznanja o namjeni pojedinih površina, a posebno o lokacijama i veličinama građevinskih područja i područja namijenjenih industriji, obrtništvu i malom poduzetništvu.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav

Vodoopskrba

Voda je osnovni izvor života, jedan od nužnih preduvjeta za skladan društveni i gospodarski razvoj, ali ograničen prirodni resurs te zahtjeva posebnu brigu i osmišljeno gospodarenje. Planovi razvitka vodoopskrbe Općine Stankovci sagledavaju se kao dio prostora Ravnih kotara odnosno prostora između Zadra i Šibenika, kroz integraciju svih planiranih pojedinačnih, varijantnih rješenja te

uključivanje izgrađenih objekata u jedinstven vodoopskrbni sistem. Takve razvojne mogućnosti stvorile su se prvenstveno izgradnjom spojnog cjevovoda između zadarskog i šibenskog vodovoda s kojim se je otvorila mogućnost prstenastog uključivanja svih kapaciteta tog prostora. Drugi važni vod tog prstena za vodoopskrbu Općine Stankovci je spoj na benkovački vodovod koji se sastoji od gravitacijskog dovoda iz vodospreme Vojvodići, tlačnog distribucijskog cjevovoda i dovoda iz izvorišta Kakma u benkovačke vodospremnike te gravitacijskog distribucijskog cjevovoda iz tog benkovačkog vodospremnika sve do Stankovaca.

Od vodoopskrbnih građevina izveden je glavni cjevovod profila 300 mm, spojen na magistralni cjevovod Zadar-Šibenik profila 700 mm do vodospreme Zibonoga. Vodosprema Zibonoga izvedena je volumena 2x1000 m². Izveden je također opskrbni cjevovod do naselja Banjevci profila 200 mm. Postojeći ACC cjevovod kroz Stankovce profila 300 mm spojiti će se također na glavni dovodni cjevovod uz potrebu sanacije dionica gdje se pojavljuju veći gubici.

Odvodnja otpadnih voda

Odvodnja otpadnih voda iz domaćinstava na čitavom području Općine disponira se u tlo, samo ponegdje na novim objektima vrši se prethodno čišćenje u septičkoj jami, najčešće u sanitarno neispravnom stanju.

Planirani porast stanovništva i predviđeni razvoj gospodarstva neizostavno će dovesti do povećanja složenosti problema odvodnje i opasnosti od štetnih posljedica za sve vitalne elemente prirodne okoline, naročito vodne resurse. Kako bi se što učinkovitije spriječilo daljnje zagađenje podzemnih voda i čim prije saniralo postojeće nezadovoljavajuće stanje nužno je donošenje odgovarajućih propisa i osiguranjem potrebnih materijalnih sredstava na državnoj i lokalnoj razini, pospješiti i ubrzati aktivnosti u svezi izgradnje adekvatnih sustava odvodnje s funkcionalnim uređajima za pročišćavanje i pripadajućim ispustima.

Problem prikupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda mora se rješavati u skladu s Prijedlogom nacрта normi iz oblasti zaštite voda RH, koji je izrađen prema Smjernicama Savjeta Europske Unije, a obzirom na osobine i osjetljivost pojedinih prijemnika.

Pročišćavanje otpadnih voda, razvojem tehnologije, postaje sve rafiniranije i već se obavlja tako da se više ne dobiva otpadni proizvod već vrijedna sirovina kojom se mogu rješavati problemi nedostatka vode. Iz tog razloga mora se razmotriti varijantne mogućnosti korištenja otpadnih voda prethodno obrađenih na klasičan način ili preko gotovih tipskih uređaja za biološko pročišćavanje u poljoprivredne svrhe za navodnjavanje pojedinih poljoprivrednih kultura. To zahtijeva prethodnu analizu lokalnih prilika i racionalnost odabranog sustava s obzirom na investicijske troškove i troškove održavanja. Potrebno je da gotovi tipski uređaji za biološko pročišćavanje budu odabrani što jednostavniji za izvedbu i održavanje, sa što povoljnijim tehničkim, ekološkim i ekonomskim pokazateljima.

Uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja

Sjeveroistočnim područjem Općine prolazi vodotok Bribišnica, tj. Guduća koji je kategoriziran kao vodotok prve kategorije. Izgradnja i uređenje zemljišta uz taj vodotok treba se izvoditi u skladu s posebnim vodoprivrednim uvjetima.

Građevinska parcela ne može se osnivati na način koji bi onemogućavao uređenje korita i oblikovanje inundacije potrebne za maksimalni protok vode ili pristup vodotoka.

Zabranjuje se podizanje ograde i potpornih zidova, odnosno izvođenje drugih radova koji bi smanjili propusnu moć vodotoka ili na drugi način ugrozili vodotok ili područje uz vodotok.

Pored vodotoka zabranjeno je svako građenje bliže od 10 m od ruba protočnoga korita. Za građenje objekata unutar ovog pojasa potrebna je suglasnost nadležnog organa za vodoprivredu.

Unutar Općine nalaze se tri krška polja položena u zatvorenim dolinama iz kojih je slabo otjecanje površinskih voda kroz ponore što ugrožava poljoprivredne površine te su u tom smislu izvedeni melioracijski kanali Stankovačkog, Banjevačkog, te Lišanskog polja. Višak vode odvodi se kanalima do postojećih ponora, za Stankovačko polje to je kraški ponor Lug, do kojeg je izvedena osnovna melioracijska odvodnja Stankovačkom jarugom. Na sjeverozapadnom dijelu izvedena je detaljna melioracijska odvodnja, a na jugoistočnom dijelu Bočni kanal izgradnjom ovih objekata nije zagwarantirana pouzdana i trajna odvodnja, jer ponor Lug ima ograničenu propusnu moć stoga bi trebalo izgraditi odvodni tunel prema jugu kao trajno rješenje. Ponor, dio Stankovačke jaruge i Bočnog kanala, su uređeni od strane Hrvatskih voda. Za ostale dijelove ovih kanala, kao i ostale kanale, trebalo bi provesti mjere tehničkog i gospodarskog održavanja, ali i prethodno izvršiti razminiranje pojedinih dijelova, gdje postoji opasnost od mina.

Za Banjevačko polje također je izveden melioracijski kanal koji odvodi višak vode u postojeći ponor.

Za Lišansko polje koje se jednim manjim dijelom nalazi u Općini Stankovci izgrađeni su osnovni te detaljni melioracijski kanali kojima se vode odvede u vodotok Bribišnica, tj. Guduća.

Za sve postojeće kanale potrebno je izvršiti regulaciju, redovito ih održavati i čistiti, te prema potrebi nadograđivati.

3.6. Postupanje s otpadom

Postojeći zakonski propisi

U Republici Hrvatskoj zakonodavstvo na području gospodarenja otpadom je regulirano zakonima i propisima koji se još uvijek na terenu ne provode na zadovoljavajući način.

Zakon o otpadu (N.N. 34/95), Pravilnik o vrstama otpada (N.N. 27/96), Pravilnik o postupanju s ambalažnim otpadom (N.N. 53/96), Pravilnik o uvjetima za postupanje s otpadom (N.N. 123/97), Zakon o komunalnom gospodarstvu (N.N. 36/95 i 70/97), Zakon o prijevozu opasnih tvari (N.N. 97/93) i Zakon o zapaljivim tekućinama i plinovima (N.N. 108/95).

Osnovni ciljevi postupanja s otpadom su:

- izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada i smanjivanja opasnih svojstava otpada čiji nastanak se ne može spriječiti,
- sprečavanje nenadziranog postupanja s otpadom,
- iskorištavanje vrijednih svojstava otpada i njegovo obrađivanje prije odlaganja,
- odlaganje otpada na odlagališta,
- saniranje otpadom onečišćenih površina.
- s otpadom se mora postupati na način da se izbjegne:
  - opasnost za ljudsko zdravlje,
  - opasnost za biljni i životinjski svijet,
  - onečišćavanje okoliša: voda, tala, zraka iznad propisanih graničnih vrijednosti,
  - nekontrolirano odlaganje i spaljivanje,
  - stvaranje buke i neugodnih mirisa,
  - pojavljivanje i razmnožavanje štetnih životinja i biljaka te razvoj patogenih mikroorganizama,
  - narušavanje javnog reda i mira.

Obveze općine glede provođenja mjera postupanja s otpadom

Prema Zakonu o otpadu (čl.10., N.N. 34/95.) općina Stankovci treba osigurati provođenje mjera za postupanje s komunalnim otpadom, o čemu se može sporazumjeti više jedinica lokalne samouprave.

Prema zakonu o otpadu (NN. 34/95) općina je dužna:

- u okviru programa zaštite okoliša utvrditi mjere postupanja s otpadom (čl. 8. Zakona o otpadu),
- osigurati provođenje mjera za postupanje s komunalnim otpadom (čl. 10. Zakona o otpadu),
- omogućiti odlaganje otpada na postojeća odlagališta najmanje godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona o otpadu (čl. 61.),
- prikupiti podatke na propisanom obrascu o postupanju s komunalnim otpadom (čl. 18. st. 2. Zakona o otpadu),
- osigurati sredstva za financiranje izgradnje odlagališta komunalnog otpada,
- osigurati naknadu jedinicama lokalne samouprave na čijem se području nalaze građevine namijenjene skladištenju, obrađivanju ili odlaganju otpada (čl. 48. st. 4.),
- omogućiti da više jedinica lokalne samouprave sporazumno osiguraju provođenje mjera za postupanje s komunalnim otpadom (čl. 10. st. 2.).

Odlaganje komunalnog otpada, u smislu Zakona o komunalnom gospodarstvu (čl. 3., N.N. 36/95.) smatra se komunalnom djelatnošću, a obavljanje komunalne djelatnosti i nadzor nad provedbom odredbi ovog Zakona u potpunosti je u nadležnosti jedinice lokalne samouprave.

3.7. Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš

Do izgradnje zajedničkog sustava odvodnje svi postojeći i novi objekti moraju rješavati odvodnju otpadnih voda sakupljanjem u vodonepropusnim septičkim jamama. Sadržaj istih mora se prazniti samo preko ovlaštenih poduzeća i odvoziti na mjesto koje odredi sanitarna inspekcija.

Otpadne tehnološke vode iz raznih proizvodnih pogona moraju se adekvatno pročititi tako da se količina štetnih tvari u njima smanji do propisanih graničnih vrijednosti,

Izgradnja novih stambenih i proizvodnih objekata na području općine Stankovci mora biti u skladu s utvrđenim zonama sanitarne zaštite i propisanim mjerama zaštite pri izgradnji i eksploataciji istih.

Problem odlaganja otpada treba riješiti na nivou cijele Županije. Treba zaustaviti proces neorganiziranog odlaganja otpada na divljim deponijama. Za odlagališta građevinskog otpadnog materijala treba naći rješenje na prostoru Općine Stankovci ili u dogovoru s nekom drugom općinom.

Ti lokaliteti trebaju biti pristupačni dopretnim vozilima, a vizualno zaštićeni.

Za reciklažu smeća Općina treba osigurati potreban broj kontejnera i utvrditi lokacije za njih.

Zaštita voda od zagađivanja treba se definirati izradom adekvatne studije, odnosno idejnog rješenja sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda za cijelo područje Općine Stankovci. Također treba provesti hidrogeološka istraživanja svih potencijalnih lokacija u svezi mogućnosti ispuštanja adekvatno pročišćenih otpadnih voda u teren. Do realizacije jedinstvenog sustava odvodnje problem sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda treba rješavati etapnom izgradnjom zasebnih podsustava odvodnje za pojedina područja Općine, odnosno sakupljanjem u kvalitetnim tipskim kućnim uređajima za pročišćavanje.

Pročišćene otpadne vode treba ispuštati na najoptimalnijim, prethodno istraženim lokacijama.

Na svim površinama većih garaža, servisa, radiona, benzinskih postaja i parkiralištima poslovno-proizvodnih i turističkih zona treba obvezatno ugraditi separatore za sakupljanje ulja i masnoće iz oborinskih voda prije ispuštanja u more ili teren.

Posebnu pažnju treba pokloniti zaštiti Vranskog jezera, vodotoka Bribišćica, povremenih vodotoka i izvora te poljoprivrednih površina od zagađenja.

II. Odredbe za provođenje

Članak 1.

Prostorni plan uređenja Općine Stankovci (u daljnjem tekstu: Plan) donosi se za razdoblje do 2015. godine, temeljem Odluke Vijeća Općine Stankovci.

Članak 2.

Općina Stankovci pripada području Ravnih kotara, tj. zaobalnom području Zadarske županije.

Članak 3.

Ovim Planom obuhvaćen je prostor Općine, bez prostora Parka prirode Vransko jezero, unutar zakonom utvrđenih granica a koji se sastoji od naselja: Stankovci, Banjevci, Bila Vlaka, Budak, Crljenik, Velim i Morpolača (grafički prilog broj 1).

Kopnena površina Općine iznosi 82,30 km².

Broj stanovnika po popisu od 1991. godine je 2988.

Za prostor Parka prirode Vransko jezero potrebno je izraditi prostorni plan.

Članak 4.

Ovaj plan je zakonom utvrđena osnova za izradu i donošenje svih razvojnih programa, urbanističkih i detaljnih planova uređenja prostora na području Općine Stankovci, osim područja PP Vransko jezero.

Ovaj Plan sadrži i razrađuje koncepciju uređenja prostora i Odredbe za provođenje PPŽ-a, razgraničenje prostora prema namjeni i drugim obilježjima te pobližim određenjem drugih elemenata određenim tim planom.

Članak 5.

Prostorni plan uređenja općine Stankovci donosi se u svrhu uređenja općinskog područja, određuje svrhovito korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu okoliša, te zaštitu spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode u općini Stankovci.

Članak 6.

Prostorni plan uređenja općine Stankovci sadrži osnove razvitka u prostoru, ciljeve prostornog uređenja, namjenu prostora, mjerila, smjernice, mjere i uvjete za korištenje, zaštitu i uređenje prostora, te druge elemente od važnosti za područje Općine.

Članak 7.

Prostorni plan uređenja općine Stankovci sastoji se od tekstualnog i grafičkog dijela.

Tekstualni dio se sastoji od:

I   Obrazloženje

II   Odredbe za provođenje

Grafički dio sastoji se od sljedećih grafičkih listova:

1. Korištenje i namjena površina	mj. 1:25 000
2.a. Pošta i telekomunikacije	
Energetika	mj. 1:25 000
2.b. Vodoopskrba i	
odvodnja otpadnih voda	mj. 1:25 000
3. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora	mj. 1:25 000
4. Građevinska područja naselja	mj. 1:5 000

1. Uvjeti za određivanje namjene površina na području Općine

Članak 8.

Prostorni plan uređenja Općine sadrži u grafičkom dijelu kartografske prikaze u skladu sa zakonom i propisima.

Planirane su sljedeće namjene površina:

- Građevinska područja naselja, u kojoj je glavna namjena stanovanje s pratećim funkcijama. Sastoje se od postojećeg – izgrađenog i planiranog – neizgrađenog dijela (u daljnjem tekstu GP).
- Mješovita zona javnih sadržaja
- Ugostiteljsko-turistička namjena (T)
- Proizvodno-poslovna namjena (KI)
- Vjerski sadržaji – planirani (VS)
- Spomen obilježje – planirano (SO)
- Športsko-rekreacijsko-poslovna namjena (RK)
- Poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene – obradivo tlo
- Pašnjaci i livade
- Pretežno grmlje i makija
- Autohtoni krajolik – kamenjar
- Šume isključivo osnovne namjene
- Groblje
- Koridor Jadranske autoceste
- Potencijalni koridor brze Jadranske željeznice
- Park prirode "Vransko jezero"

Članak 9.

Ovim se Planom utvrđuju kriteriji za korištenje/namjenu površina, koji su određeni sljedećim karakteristikama:

- Prostor kao ograničeni resurs mora se koristiti racionalno i svrhovito što, pretpostavlja poštivanje principa organskog širenja postojećih naselja u okvirima zadanih mjerila i unutar utvrđenih granica GP-a.
- U cilju zaštite vrijednosti okoliša (vode, poljoprivredne površine i pejzažne karakteristike prostora), potrebno je građevinske aktivnosti ograničiti na već korištene prostore.
- Korištenje, dosad neizgrađenih prostora, za gradnju mora biti argumentirano izrazitim gospodarskom interesom za lokalnu zajednicu.
- U definiranju uvjeta za formiranje granica GP-a naselja primjenjuje se pravilo korištenja već izgrađenih, postojećih struktura i njihovo logično povezivanje u urbane cjeline. Pri tome se razlikuju zone postojeće/stare jezgre naselja, zone naselja koje su rijetko izgrađene s mogućnošću njihova dogradnja, te zone nove izgradnje u proširenim dijelovima GP-a.
- Širenje GP-a naselja usmjerava se u dubinu prostora vodeći računa o potrebi zaokruživanja urbane strukture u prostorno-funkcionalnu cjelinu. U tom smislu valorizirani su svi relevantni elementi, kao što su stalni i povremeni stanovnici, osiguranje prostora za javne potrebe i postojeća infrastruktura, odnosno mogućnosti njene racionalne iskoristivosti.
- Korištenje prostora u sportsko-rekreacijske/kupališne svrhe moguće je uz minimalnu izgradnju i očuvanje prirodnih fenomena.

2. Uvjeti za uređenje prostora

2.1. Građevine od važnosti za državu i županiju

Članak 10.

Ovaj plan određuje uvjete uređenja prostora građevina od važnosti za Državu i Županiju, a sve sukladno odredbama PPŽ-a, tj. člancima 4.-7., a to su:

Prometne građevine

Cestovni objekti s pripadajućim građevinama i uređajima:

- Jadranska autocesta
- državne ceste:
  - D27 – Gračac (D7)-Obrovac-Benkovac-Stankovci-D8
  - D59 – Knin (D1)-Kistanje-Bribirske Mostine-Putičane-Kapela (D8)

Željeznički objekti s pripadajućim građevinama i uređajima:

- mogući pravci i alternativna rješenja Jadranske željeznice (potencijalni)

Energetske građevine

Elektroenergetske građevine:

- dalekovod 110 kV (postojeći)
- dalekovod 110 kV (planirani)

Vodne građevine

Zaštitne, regulacijske i melioracijske građevine:

- melioracijski sustavi (postojeći, planirani)

Članak 11.

Koridori, tj. trase tih građevina određeni su na kartografskim prilogima broj 1, 2, 3 i 4. Moguća su manja odstupanja od planirane trase koridora radi boljeg prilagođavanja trase terenskim uvjetima. Rješenje o lokacijskoj dozvoli utvrđuje se na temelju stručne podloge za gradnju novih ili rekonstrukcije postojećih građevina.

U koridoru se izgradnja određuje temeljem posebnih uvjeta.

Sve zahvate na terenu koji nastaju gradnjom ili rekonstrukcijom građevina potrebno je sanirati po mogućnosti ozeleniti radi očuvanja krajobraza.

Članak 12.

Širine koridora, tj. minimalnog poprečnog presjeka državnih i ostalih cesta određene su grafičkim prilogom Plana (karta 1.) i točkom 5. ovih odredaba. Moguća su manja odstupanja od planirane trase koridora radi boljeg prilagođavanja trase ceste terenskim uvjetima. Rješenje po lokacijskoj dozvoli učvršćuje se na temelju stručne podloge za gradnju nove dionice ili rekonstrukcije postojećih dionica državnih, županijskih i lokalnih cesta.

U koridoru ceste moguća je gradnja građevina koje neće ugrožavati sigurnost odvijanja prometa, kao što su benzinske postaje, odmarališta, vidikovci i sl.

Sve zahvate na terenu koji nastaju gradnjom ili rekonstrukcijom ceste (npr. usjeci i nasipi), potrebno je sanirati, po mogućnosti ozeleniti radi očuvanja krajobraza. Usjeke je potrebno izvesti u odgovarajućoj širini i uz primjenu mjera zaštite od odronjavanja kamenja i zemlje po kolniku ceste.

Članak 13.

Proizvodno poslovne građevine navedene su u točki 3 ovih odredbi.

Građevine od važnosti za Županiju

Članak 14.

Cestovne građevine s pripadajućim objektima i uređajima:

- županijske ceste - postojeće:
  - Ž6067 – D56-Vukšić-Bila Vlaka-D27
  - Ž6068 – Stankovci (ŽD27)-Kašić banjevački-Pirovac (D8)
  - Ž6069 – Ž6067-Morpolača-Čista Mala (D59)

- županijske ceste - planirane:
  - obilaznica Stankovci – planirani koridor 50 m

- lokalne ceste - postojeće:
  - L63145 – D27-Dobra Voda-Banjevci (Ž6062)
  - L63146 – D27-Crljenik-Velim-D27

Članak 15.

Uvjeti za uređenje prostora građevina od interesa za Županiju dati su u točki 5. ovih odredbi za provođenje.

2.2. Građevinska područja naselja

Opći uvjeti

Članak 16.

Planom se utvrđuju građevinska područja naselja u kojima je stanovanje glavna namjena, a sadrži izgrađeni i neizgrađeni dio:

- Izgrađeni dio naselja sastoji se od gusto izgrađenih zona i zona nižeg stupnja izgrađenosti koje je moguće dograđivati.
- Širenja GP uvjetovano je kriterijima iz PPŽ-a te dodatnim kriterijima, koji se temelje na specifičnostima razvojnih potencijala naselja kao što je broj kuća/domaćinstava u privremenom korištenju
- Neizgrađeni dio građevinskog područja naselja predstavlja prostor za razvoj na kojem se može graditi isključivo izradom Detaljnih planova uređenja koje se određuje Programom mjera unapređenja u prostoru za razdoblje od dvije godine, a donosi ga Općinsko vijeće.
Najmanje 20% zahvata mora biti predviđeno za prometnu infrastrukturu, javne prostore, zelenilo i sl.

Članak 17.

Za neizgrađeni dio građevinskih područja obvezna je izrada DPU-a ili UPU-a.

Članak 18.

Granice GP-a se u pravilu određuju granicama katastarskih čestica, a iznimno gdje to nije moguće (velike katastarske parcele, ili gdje se radi o oblicima parcelacije koju treba prilagoditi postojećem stanju, velike izdužene nepravilne parcele ili sklopovi takvih parcela), granice GP-a definirane su tako da je povučena - ucrtana linija razgraničenja po kojoj treba izraditi parcelacijski elaborat.

Članak 19.

U slučaju gdje razgraničenje namjena nije jasno obilježeno fizičkim elementima kao što su infrastrukturni koridori (ceste, vodovi i sl.), prirodni elementi (obala, potok i sl.), izgrađene površine, ili nekim drugim elementima, granica razgraničenja se smatra područje uz crtu razgraničenja u dubini do 15 m sa svake strane crte.

Članak 20.

GP naselja određene su na osnovi ocjene stvarnih korisnika prostora, povremenih i stalnih.

GP-a naselja prikazana su u grafičkim prilogom (karta 4).

Članak 21.

Pored stanovanja kao osnovne namjene unutar GP-a naselja, mogu se graditi i:

- javni objekti (škola, crkva, vrtić, zdravstvena ustanova, tržnica ...)
- gospodarski objekti, koji ne ugrožavaju ekološku stabilnost naselja (servisi, zanatske radionice ...)
- turistički objekti (hoteli, apartmani, pansioni, ...)
- sportsko-rekreacijski sadržaji (dvorane, bazen, igrališta),
- groblja,
- infrastrukturni koridori.

Članak 22.

Planom je definirana mogućnost širenja GP naselja temeljem kriterija iz Prostornog plana Zadarske županije, pri čemu su se primijenili dodatni kriteriji koji se temelje na specifičnostima razvojnih potencijala naselja, kao što je ukupan broj izgrađenih stambenih jedinica unutar naselja, temeljem čega je izračunat broj povremenih i stalnih korisnika prostora.

Članak 23.

Izgradnja i širenje naselja dozvoljena je isključivo unutar granica GP naselja na građevinskim parcelama.

Članak 24.

Svaka pojedina građevinska parcela mora imati osiguran kolni i pješački pristup na javnu prometnu površinu minimalne širine 5,0 m.

Iznimno, u izgrađenim dijelovima naselja, kada to naslijeđena situacija na terenu ne dozvoljava, minimalna širina pristupa na javnu prometnu površinu može biti i manja, ali ne manja od 3,5 m uz uvjet da duljina pristupa ne prelazi 50 m, odnosno 100 m s ugrađenim ugibalištima na razmaku od 50 m.

Članak 25.

Regulacijska crta je mjesto priključenja parcele na javnu prometnu površinu.

Građevinski pravac definira obveznu i najmanju moguću udaljenost fronte građevine od regulacijske crte.

Ukoliko se na prednjem pročelju građevine pojavi bilo kakva istaka (balkon, streha i sl.) građevinski pravac definiran je njome.

Udaljenost građevinskog pravca od regulacijske crte je min. 5 m, ako nije Zakonom o cestama, DPU-om ili UPU-om drugačije određeno.

Članak 26.

U pretežno izgrađenim dijelovima naselja, a osobito u starim jezgrama, u slučajevima kada je građevni pravac uz ulicu definiran postojećom izgradnjom, građevine se mogu graditi neposredno uz javnu prometnu površinu, što znači da se građevina treba uskladiti s postojećim stanjem.

Članak 27.

Kod dogradnje postojećih građevina dograđeni dio zadržava postojeću građevinsku liniju (pravac).

Članak 28.

Udaljenost samostojeće građevine od susjedne međe ne može biti manja od $h/2$ pri čemu je h visina građevine od najniže točke uređenog terena uz građevinu do krovnog vijenca građevine.

Minimalna dozvoljena udaljenost od susjedne međe je 3 m.

Na istoj udaljenosti moraju biti i istake na bočnoj ili stražnjoj fasadi građevine.

Članak 29.

Ovim planom određena je minimalna širina građevinske parcele:

za samostojeću kuću 14 m,

za dvojnu kuću 10 m,

za kuće u nizu 6 m.

Odstupanje od utvrđenih vrijednosti iz prethodnog stavka dozvoljeno je za samostojeće i dvojne kuće i to isključivo u pretežno izgrađenim dijelovima naselja, a može biti maksimalno 1,0 m.

Članak 30.

Izuzetak od prethodnog članka čine interpolacije u starim jezgrama gdje se dozvoljava veće odstupanje u skladu sa zatečenim stanjem.

Članak 31.

Bespravno izgrađeni objekti koji se nalaze unutar GP-a, a odstupaju od uvjeta određenih ovim Planom, mogu se legalizirati u roku od 2 godine od donošenja ovog Plana, pod uvjetom da su izgrađeni do srpnja 2002. god. i ukoliko je stav Općinskog vijeća da se konkretni objekt legalizira.

Članak 32.

Izuzetak od prethodnog članka čine objekti koji su izgrađeni u prometnim i ostalim infrastrukturnim koridorima, i zaštićenim područjima.

Članak 33.

Na građevinskoj parceli mora biti osiguran prostor za smještaj prometa u mirovanju prema uvjetima utvrđenim ovim Planom (točka 5). Izgradnja garaža može biti i izvan objekta, ako ne prelazi dozvoljeni postotak izgrađenosti.

Članak 34.

Na građevnoj čestici potrebno je maksimalno sačuvati autohtoni pejzaž.

Prilikom definiranja tlocrta građevine u okviru zadanih normi, potrebno je maksimalno respektirati postojeće visoko zelenilo. Ukoliko nije moguće izbjeći uklanjanje određenog broja stabala, odgovarajući broj je potrebno posaditi na slobodnim dijelovima parcele.

Članak 35.

Prostor između građevinskog pravca i regulacijske crte mora se u pravilu urediti kao ukrasni vrt, koristeći prvenstveno autohtoni biljni fond. U ovom prostoru se mogu smjestiti i parkirališne površine.

Članak 36.

Udaljenost građevinskih linija individualnih objekata od prometnice iznosi najmanje:

- od državnih prometnica 10,00 m (unutar naselja)

- od županijskih prometnica 7,00 m
- od lokalnih i nerazvrstanih 5,00 m
- od pristupnih putova građevinska linija se može poklopiti s regulacijskom linijom. Izuzetno od odredbe stava 1. ovog članka udaljenost može biti i manja ako je objekt izgrađen prije izgradnje (proboja) prometnica.

Posebni uvjeti za interpolacije i rekonstrukcije unutar stare jezgre naselja

Članak 37.

Ovim Planom određene su stare jezgre naselja i pojedinačni graditeljski sklopovi (dvorovi) u grafičkom prilogu broj 4.

Članak 38.

Unutar graditeljskih cjelina iz prethodnog članka, dozvoljena je gradnja i dogradnja prema konzervatorskim uvjetima nadležnog tijela, bez obzira na minimalne površine građevinskih čestica, udaljenosti od susjeda i koeficijenta izgrađenosti određenih ovim Planom.

Članak 39.

Utvrđeni su osnovni prostorni pokazatelji za gradnju unutar stare jezgre naselja, u iznimnim slučajevima, ukoliko postoje neizgrađene površine, kako je prikazano u sljedećoj tablici:

tip građevine	min. površina građ. parcele (m²)	max. koeficijent izgrađenosti	max. koeficijent iskoristivosti
samostojeća građevina	300	0,40	1,0
dvojna građevina	250	0,45	1,0
građevina u nizu	200	0,50	1,0

Članak 40.

Planom je dozvoljena izgradnja, obnova ili rekonstrukcija nestambene gospodarske zgrade u jezgri naselja po uvjetima iz prethodnih članaka (36.-38.). Namjena može, osim stambene biti i poslovna (trgovine, ugostiteljske i uslužne djelatnosti, tihi obrt itd.), koja neće ometati osnovnu funkciju stanovanja.

Uvjeti za gradnju stambenih i pomoćnih građevina unutar građevinskog područja naselja (izuzev starih jezgri)

Članak 41.

Pod pojmom stambenih kuća ovim se Planom podrazumijevaju građevine u kojima je 50% ili više ukupne korisne (neto) površine namijenjeno za stanovanje (sukladno Klasifikaciji vrsta građevina N.N. br. 11/98).

Članak 42.

Na jednoj građevinskoj parceli Planom je dozvoljena izgradnja samo jedne stambene kuće.

Članak 43.

Planom se dozvoljava izgradnja sljedećih tipova stambenih kuća:

- obiteljska kuća
- višeobiteljska kuća.

Članak 44.

Obiteljska kuća prema Zakonu o gradnji (NN br. 52/99), može imati najviše dva stana.

Dozvoljena katnost je Po+P+1+Pk.

Maksimalna visina krovnog vijenca je 8 m u odnosu na najnižu točku okolnog terena. Krov može biti kosi ili kombinacija kosih krovnih ploha i ravnih prohodnih terasa. Pokrov crijep, a nagib od 18⁰ do 22⁰ zavisno o vrsti pokrova. Iznimno može biti veći nagib, ali ne veći od 26⁰.

Udaljenost od susjedne parcele mora biti minimalno h/2, ali ne manje od 3 m.

Planom su utvrđeni osnovni prostorni pokazatelji:

tip građevine	min. površina građ. parcele m ²	koeficijent izgrađenosti	koeficijent iskoristivosti*
samostojeća građevina	400	0,35	0,7
dvojna građevina	300	0,35	0,7
građevina u nizu	250	0,35	0,7

* u koeficijent iskoristivosti ne računa se podrumski prostor

Članak 45.

Višeobiteljska kuća sastoji se od najviše četiri stana.

Dozvoljena katnost višeobiteljske kuće je Po+P+1+Pk.

Maksimalna visina krovnog vijenca je 8 m.

Krov može biti kosi ili kombinacija kosih krovnih ploha i ravnih prohodnih terasa.

Pokrov crijep, a nagib od 18⁰ do 22⁰ zavisno o vrsti pokrova.

Udaljenost od susjedne parcele mora biti minimalno h/2, ali ne manje od 3 m.

Planom su utvrđeni osnovni prostorni pokazatelji:

tip građevine	min. površina građ. parcele m ²	koeficijent izgrađenosti	koeficijent iskoristivosti
samostojeća građevina	600	0,35	0,7
dvojna građevina	400	0,35	0,7

Oblikovanje građevina

Članak 46.

Kod oblikovanja objekata voditi računa o skladnom uklapanju u ambijent materijalom i oblikom. Građevine u cjelini, kao i pojedini njihovi elementi moraju sadržavati osobitosti autohtone i tradicionalne arhitekture.

Horizontalni i vertikalni gabariti građevine, oblikovanje fasada i krovišta, te upotrijebljeni građevinski materijal, moraju biti usklađeni s okolnim objektima, načinom i tradicijom gradnje i krajobraznim vrijednostima podneblja.

Građevine koje se izgrađuju kao dvojne građevine ili građevine u nizu moraju s građevinom uz koju su prislonjeni činiti arhitektonsku cjelinu.

Za stambene kuće krov mora biti kosi, ili kombinacija kosih krovnih ploha i ravnih stambenih terasa. Pokrov od crijepa, a nagib krova 18⁰ do 22⁰ zavisno o vrsti pokrova. Iznimno može biti veći nagib, ali ne veći od 26⁰.

Pokrov objekata društvenog standarda, gospodarskih objekata, sakralnih objekata i dr., može biti od različitih materijala, izuzev salonita.

Članak 47.

Teren oko građevina, potporni zidovi, terase i sl. moraju se izvesti tako da ne narušavaju izgled naselja, te da se ne promijeni prirodno otjecanje vode na štetu susjedne čestice i građevina.

Ograđivanje parcela izvodit će se u pravilu ogradom, koje su u donjem dijelu masivne, visine 1,00 m od terena, dok se veća visina može izvesti 2,00 m od rešetke,

mreže ili živice, a iznimno masivnim punim zidom visine do 2,00 m u starim jezgrama naselja.

Visina ograde ne smije biti veća od 2,00 m.

Članak 48.

Prostor između građevinskog pravca i regulacijske crte mora se urediti kao ukrasni vrt, koristeći prvenstveno autohtoni biljni fond.

Na građevnoj čestici potrebno je maksimalno sačuvati postojeće drveće. Prilikom definiranja tlocrta građevine u okviru zadanih normi, potrebno je maksimalno respektirati postojeće visoko zelenilo. Ukoliko nije moguće izbjeći uklanjanje određenog broja stabala, potrebno je posaditi odgovarajući broj na slobodnim dijelovima parcele.

Članak 49.

Male parcele, koje su do sada ostale neizgrađene, čija veličina i oblik ne omogućavaju izgradnju kuća, ili koje nemaju direktan pristup s javne površine, mogu se uklopiti u sustav zelenih površina ili pripojiti susjednim parcelama.

Uvjeti za izgradnju javnih, poslovnih i turističkih objekata unutar GP naselja

Članak 50.

Unutar GP-a naselja moguća je izgradnja javnih i poslovnih objekata po sljedećim uvjetima:

- min. veličina parcele 500 m²
- max. visina objekta – Po+P+2 ili Po+VP+1+Pk
- max. visina vijenca – 9 m
- krov može biti ravni, kosi ili kombinacija kosih krovnih ploha i ravnih prohodnih terasa
- udaljenost od susjedne parcele mora biti minimalno h/2, ali ne manje od 3 m, osim ako DPU-om nije drukčije određeno
- max. koeficijent izgrađenosti 0,40
- max. koeficijent iskoristivosti 1
- max. visina vijenca 9

Javne i poslovne sadržaje moguće je uređivati i u sklopu stambenih objekata.

Članak 51.

Unutar GP naselja, osim stambenih objekata, mogu se graditi:

- objekti društvenog standarda
- objekti ugostiteljsko-trgovačkog sadržaja
- poslovni objekti koji svojom djelatnošću ne ugrožavaju stanovanje susjeda i koji ne zagađuju okoliš mirisima, bukom, vizualno i otpadnim materijalima.

Članak 52.

Unutar GP naselja moguća je izgradnja pojedinačnih turističkih objekata za smještaj i boravak, te pratećih ugostiteljskih sadržaja, kao i sadržaja za sport, zabavu i rekreaciju, uz sljedeće uvjete:

- max. izgrađenost građevinske parcele ne smije biti veća od 30%
- koeficijent iskoristivosti 1
- visina objekta – Po+P+2 ili Po+VP+1+Pk
- visina vijenca – 9 m.
- krov može biti kosi ili kombinacija kosih krovnih ploha i ravnih prohodnih terasa, pokrov crijep, a nagib od 18⁰ do 22⁰ zavisno o vrsti pokriva. Iznimno može biti veći nagib, ali ne veći od 26⁰.
- udaljenost od susjedne parcele mora biti minimalno h/2, ali ne manje od 3 m

- smještajni kapacitet uvjetovan je veličinom parcele (1 postelja/min. 50 m²)
  - max. parcela 1500 m², a min. 600 m²
  - udaljenost građevinskog pravca od regulacijskog min. 10 m.
- Moguća je i izgradnja autokampova na parceli površine min. 5000 m², po kriteriju 1 jednica/80 m².

Članak 53.

Za ishođenje lokacijske dozvole za navedene objekte u člancima 48, 49.i 50. potrebno je izraditi stručnu podlogu koja mora sadržavati:

- opis planiranog zahvata,
- smještaj građevina na parceli,
- uređenje parcele (okoliš),
- arhitektonsko rješenje građevina i građevinskih zahvata,
- popis postojećih stabala (vrsta, veličina, kvaliteta i sl.) i stabla predložena za otklanjanje, te prijedlog zamjenskih stabala (vrsta, veličina, položaj i sl),
- zbrinjavanje prometa u mirovanju na vlastitoj parceli,
- rješenje otpadnih i oborinskih voda do priključenja na sustav odvodnje,
- način zbrinjavanja otpada,
- dokaz o mogućnosti priključenja na elektroenergetsku mrežu i javni prometni sustav,
- mišljenje Općinskog vijeća.

Članak 54.

Odvodnja otpadnih voda, u slučajevima kad ne postoji mogućnost priključka na kanalizacijsku mrežu, rješavat će se putem nepropusnih septičkih jama.

Udaljenost septičke jame od susjedne granice ne smije biti manja od 2,00 m, a od regulacijske linije 1,00 m.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog članka udaljenost može biti manja u postojećim starim jezgrama naselja.

Uvjeti za izradu Detaljnih planova uređenja unutar građevinskih područja

Članak 55.

Obveza izrade Detaljnih planova uređenja je za sve zone neizgrađenih GP-a. U izgrađenim zonama DPU-i se izrađuju za prostore koji nisu opremljeni minimalnom infrastrukturom (prometnice, voda...).

Najmanja zona zahvata za izradu DPU je 3 ha u izgrađenom i neizgrađenom GP-u. Općinsko vijeće Programom mjera određuje koliko će DPU-a u dvije godine izraditi.

Do izgradnje sistema za odvodnju, nove zone mogu se graditi jedino izgradnjom autonomnog sustava biološkog pročišćavanja i to odlukom Općinskog vijeća.

Članak 56.

Osim općih uvjeta koji se moraju primijeniti kod izrade DPU-a potrebno je 20% zahvata obvezno predvidjeti za prometnu, komunalnu infrastrukturu i javne prostore (zelene površine, parkirališta, igrališta, sportski tereni). Potrebno je osigurati prostor za izgradnju objekata društvenog standarda (vrtić, škola, sportska dvorana...)

Obvezna je urbana komasacija.

2.3. Izgrađene strukture van naselja

Članak 57.

Izvan građevinskih područja može se planirati izgradnja:

- Objekata infrastrukture (prometne, energetske, komunalne itd.)
- Objekata za obranu
- Objekata za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina u skladu s rudarskom osnovom i prostornim planom
- Staklenika i plastenika
- Izgradnja je moguća na poljoprivrednom zemljištu, osim u zaštitnom pojasu cesta i pruga, visine do 3 m i udaljenosti od susjedne međe minimalno za visinu vijenca.
- Farma i peradarnika
- Objekti za uzgoj stoke i peradi (farme, peradarnici) – mogu se graditi na poljoprivrednom zemljištu lošije kvalitete, veličine ovisno o broju stoke odnosno peradi, uz obveznu infrastrukturnu opremljenost. Maksimalna izgrađenost parcele može biti 40%, a objekti se mogu graditi na udaljenostima od građevinskih područja, prikazanim u sljedećoj tablici:

Stoka krupnog zuba (komada)	Udaljenost (m)	Stoka sitnog zuba (komada)	Udaljenost (m)	Perad (komada)	Udaljenost (m)
do 150	200	do 200	100	do 1000	50
150-350	300	200-750	100	1000-5000	50
preko 350	500	preko 750	200	preko 5000	100

Farme se ne smiju planirati na područjima određenim ovim Planom kao vrijedan krajolik, na zaštićenim područjima prirodne i kulturne baštine niti na vodozaštitnim područjima.

Prije izdavanja lokacijske dozvole nužno je izraditi idejno urbanističko-arhitektonsko rješenje kojim će se odrediti uvjeti za:

- veličinu i način gradnje objekata s pratećim prostorima
- način i režim korištenja objekata
- prilaz parceli
- rješenje odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda, te odlaganje krupnog otpada
- sanitarno-zaštitnu zonu, sadnju drveća i zelenila
- mjere zaštita čovjekova okoliša i sl.

a sve u skladu s odredbama ovog Plana i Pravilnikom o procjeni utjecaja na okoliš (N.N. br. 59/2000.).

- Hladnjača i objekata za preradu poljoprivrednih proizvoda
Gradnja je moguća na parcelama većim od 5.000 m², veličine objekta brutto razvijene površine do 300 m², visine vijenca do 4,5 m.
Za svakih daljnjih 1000 m² zemljišta brutto razvijena površina objekta može se povećati za 40 m².
- Na poljoprivrednom zemljištu nižeg boniteta može se graditi gospodarska kuća na parceli minimalne veličine 2.000 m². Gospodarska kuća može se graditi kao prizemnica, najviše 25 m² brutto razvijene površine. Visina vijenca ne smije biti veća od 3,00 m od terena.
Zidovi trebaju biti izvedeni od kamena ili od betonskih blokova, opečnih blokova, odnosno betona, ali obloženi kamenom izvana. Svojim gabaritom, izgledom i materijalom, ove kućice trebaju biti u skladu s tradicijskom gradnjom.
Investitor treba dokazati da ima stalno prebivalište na teritoriju Općine Stankovci i da se bavi poljoprivredom, također na teritoriju Općine Stankovci,. Mora biti vlasnik minimalno 10.000 m² zemljišta na teritoriju ove Općine. Namjena ovih objekata može biti za pohranu poljoprivrednih strojeva i alata, za čuvanje voćnjaka i vinograda i za sklanjanje stoke.

Krov dvostrešan pokriven kamenim pločama ili kupom kanalicom. Nagib krova u skladu s tradicionalnom arhitekturom.

Gospodarski objekt mora biti udaljen od međe najmanje 1,5 m, te mora biti smješten u pravilu na manje plodnom tlu.

- Lovačkih domova, maksimalne brutto razvijene površine 200 m², dozvoljene visine P+1, maksimalno 6,5 m do vijenca.

- Zdravstvenih, zdravstveno-rekreacijskih i športsko-rekreacijskih objekata koji koriste prirodne resurse.

Gradnja je moguća uz prethodnu izradu idejnog urbanističko-arhitektonskog rješenja, tako da objekt ne prelazi brutto razvijenu površinu od 50 m², visine vijenca 3,00 m.

Namjena objekta može biti isključivo za pružanje usluga: ugostiteljskih, medicinskih, športsko-rekreacijskih, sanitarni čvor. Za izgradnju ovakvih objekata potrebna je suglasnost Općinskog vijeća.

- Stambeni objekti u funkciji poljoprivredne proizvodnje i seoskog turizma.

Mogu se graditi kao individualna, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, u zonama poljoprivrednog zemljišta, II. i nižih bonitetnih klasa.

Minimalna veličina poljoprivredne površine na kojoj se mogu graditi ovakvi objekti je 10 ha.

U objektu je uz stanovanje potrebno organizirati prostore u funkciji poljoprivredne proizvodnje ili prerade poljoprivrednih proizvoda.

Navedeni objekti mogu služiti i za seoski turizam.

Maksimalna dozvoljena površina ovih objekte je 500 m².

Dozvoljena katnost je Po+P+1+Pk

Visina vijenca – 6 m.

Krov može biti kosi ili kombinacija kosih krovnih ploha i ravnih prohodnih terasa.

Pokrov crijep, a nagib od 18⁰ do 22⁰ zavisno o vrsti pokriva. Iznimno može biti veći nagib, ali ne veći od 26⁰.

Udaljenost od susjedne parcele mora biti minimalno h/2, ali ne manje od 3 m.

Članak 58.

Na šumskom zemljištu moguće je graditi sportsko rekreacijske sadržaje: trim-staze, šetališta, golf-igrališta, te objekte za zaštitu divljači uz neophodne prateće sadržaje u skladu sa Zakonom o šumama.

3. Uvjeti smještaja gospodarskih djelatnosti

Članak 59.

Zone gospodarske namjene su područja za izgradnju i razvoj proizvodnih i prerađivačkih pogona, zanatskih i servisnih djelatnosti, skladišnih prostora, te ostalih sličnih djelatnosti.

Članak 60.

Za sve gospodarske zone obvezna je izrada UPU-a ili DPU-a.

Članak 61.

Zone proizvodno-poslovne namjene planiraju se u Stankovcima i Velimu.

Max. izgrađenost parcele je 45%.

Max. visina vijenca je 8 m. Ukoliko to tehnološki proces zahtijeva, visina može biti i veća.

Minimalna udaljenost od susjedne parcele je ½ konačne visine objekta, ali ne manje od 3 m.

Maksimalna iskoristivost parcele je 1.

Osigurati minimalno 15% od ukupne površine zahvata za javne potrebe (prometnice, parkirališta, zelene površine i sl.).

Krov može biti kosi, ravni ili kombinirani.

Ostali uvjeti kao u točki 2.2.

Članak 62.

Mješovita zona javnih sadržaja planira se u Stankovcima. U njoj se mogu graditi stambeni, javni, objekti društvenog sadržaja i poslovni objekti, koji po prirodi svoje djelatnosti nisu bučni, niti emitiraju neugodne plinove i mirise, tj. da ne ugrožavaju stanovanje.

Max. visina vijenca je 8 m. Ukoliko to tehnološki proces zahtijeva, visina može biti i veća. Objekti izgrađeni do prosinca 2002. godine prihvaćaju se s već izgrađenom visinom i ukoliko je veća od 8 m.

Uvjeti izgradnje su isti kao u prethodnom članku.

Članak 63.

Građevine iz članaka 59 – 62 mogu se graditi isključivo na građevinskim parcelama koje imaju osiguran kolni pristup do parcele min. širine 5,0 m.

Iznimno u izgrađenim dijelovima naselja, kada to naslijeđena situacija na terenu ne dozvoljava, minimalna širina pristupa na javnu prometnu površinu može biti i manja, ali ne manja od 3,5 m uz uvjet da duljina pristupa ne prelazi 50 m, odnosno 100 m s ugrađenim ugibalištima na razmaku od 50 m.

Članak 64.

Mali proizvodno-poslovni objekti koji pri obavljanju svoje djelatnosti ne ugrožavaju stanovanje, mogu se graditi i u građevinskim područjima naselja. To su sadržaji koji su dio urbane opreme naselja: trgovine, zanati, servisi, uredi, poslovni prostori, skladišta, kao i manji, čisti proizvodni pogoni i radione.

Članak 65.

Zona športsko-rekreacijsko-poslovne namjene planira se u Stankovcima. Tu već postoji nogometno igralište. Dozvoljava se izgradnja sportskih terena i sportskih objekata. Dozvoljava se izgradnja sajmišta za prezentaciju poljoprivrednih, stočarskih i drugih proizvoda, kao i za održavanje javnih manifestacija – folklor a i sl. Ostali uvjeti kao u članku 58.

Obvezna je izrada UPU-a ili DPU-a.

Članak 66.

Uvjeti smještaja turističkih djelatnosti:

- Turistički objekti mogu se graditi u okviru građevinskih područja naselja. Ukoliko su većih dimenzija potrebno je izraditi studiju smještaja u prostoru.
- Ovim Planom predviđaju se dvije turističke zone na brdima iznad Vranskog jezera, zvanim Brdo i Orljak, a izvan granica Parka prirode, označene u grafičkim priložima: "Korištenje i namjena prostora" i "Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora". Za te zone potrebno je izraditi detaljne planove i Studije sprječavanja nepovoljnog utjecaja na okoliš. Te dvije zone trebaju biti zone visoko organiziranog komercijalnog turizma, orijentiranog na tržište, a ne individualni privatni vikend objekti. Objekti mogu biti visine max. P+1. Fasade i ogradni zidovi trebaju biti izgrađeni od kamena. Svaka zona treba funkcionirati kao jedinstveno turističko naselje, a ne kao zbir individualnih i neovisnih vikend objekata. Ove zone smještene su na vrhunce brežuljaka s kojih se pružaju dobre vizure na okolne prostore, a naročito na Vransko jezero, more i otoke, kao i na Ravne kotare. Ove vizure trebaju biti omogućeno arhitektonsko-urbanističkim rješenjem. Sama turistička naselja trebaju biti moderno projektirana, s elementima autohtone

tradicije, a materijalom, bojom, oblikom i smještajem u prostoru trebaju biti stopljena s okolišem.
Obvezna je izrada DPU-a.
Obvezna je izrada studije o utjecaju na okoliš.

4. Uvjeti smještaja društvenih djelatnosti

Članak 67.

Unutar GP naselja dozvoljava se izgradnja zgrada društvenih djelatnosti uz uvjet, da njihovo funkcioniranje ili sadržaj nije u koliziji sa stanovanjem kao osnovnom namjenom prostora ili da na bilo koji način smanjuje kvalitetu stanovanja.

Članak 68.

Sukladno prethodnom članku, zabranjuje se izgradnja sadržaja koji izazivaju buku veću od normi utvrđenih za stambene zone, privlače pretjerani promet vozila ili na bilo koji drugi način negativno utječu na kvalitetu stanovanja.

Članak 69.

Utvrđuju se sljedeći sadržaji društvenih djelatnosti:

- uprava i administracija: organi općinske uprave, mjesni odbori, te turističke zajednice s ispostavama
- obrazovanje: predškolske ustanove, osnovne i srednja škola
- kultura: knjižnica, čitaonica, društveni dom polivalentnog karaktera i drugi kulturni sadržaji za koje postoji interes
- sport i rekreacija: tereni za sportske klubove i rekreativno bavljenje sportskim aktivnostima, sportske dvorane polivalentne namjene i površine za pasivnu rekreaciju
- zdravstvo: zdravstvene stanice sa specijalističkim ambulancama
- socijalna skrb: prihvatilišta za stare i nemoćne, stacionari za cjelogodišnji boravak kao dopuna turističke ponude, te drugi sadržaji socijalne skrbi
- vjerske ustanove
- groblje

Članak 70.

Građevine društvenih djelatnosti mogu se graditi isključivo na građevinskim parcelama koje imaju osiguran kolni pristup do parcele min. širine 5,0 m. Iznimno u izgrađenim dijelovima naselja, kada to naslijeđena situacija na terenu ne dozvoljava, minimalna širina pristupa na javnu prometnu površinu može biti i manja, ali ne manja od 3,5 m uz uvjet da duljina pristupa ne prelazi 50 m, odnosno 100 m s ugrađenim ugibalištima na razmaku od 50 m.

Članak 71.

Minimalna širina ulične fronte građevinske parcele treba biti 14,0 m.

Max. koeficijent izgrađenosti - 40%.

Max. koeficijent iskoristivosti - 0,8.

Volumeni objekata moraju se prilagoditi postojećem graditeljskom okruženju.

Dozvoljena katnost je Po+P+1+Pk.

Visina vijenca – 8 m.

Krov može biti kosi ili kombinacija kosih krovnih ploha i ravnih prohodnih terasa. Pokrov crijep, a nagib od 18⁰ do 22⁰ zavisno o vrsti pokrova. Iznimno može biti veći nagib, ali ne veći od 26⁰.

Udaljenost od susjedne parcele mora biti minimalno h/2, ali ne manje od 3 m.

Članak 72.

Planom je dozvoljeno odstupanje od uvjeta iz prethodnog članka samo za vjerske objekte, sportske hale i bazene.

Članak 73.

Građevinu treba smjestiti na parceli tako da je minimalna udaljenost od susjedne građevinske parcele, kao i od pristupnog puta $h/2$ ali ne manje od 3 m.

Odstupanje od uvjeta iz prethodnog stavka, dozvoljeno je jedino prilikom oblikovanja ulične fronte, ukoliko to diktira zatečeno stanje i ako zadovoljava uvjete Zakona o zaštiti od požara ili ako je to UPU-om ili DPU-om određeno.

Članak 74.

Prostor između građevinskog pravca i regulacijske crte mora se u pravilu urediti kao ukrasne zelene površine, koristeći prvenstveno autohtoni biljni fond.

Minimalna udaljenost između građevinskog pravca je 5 m.

Članak 75.

Prilikom definiranja tlocrta građevine u okviru zadanih normi, na građevnoj čestici je potrebno maksimalno sačuvati postojeće drveće.

Ukoliko nije moguće izbjeći uklanjanje određenog broja stabala, odgovarajući broj je potrebno posaditi na slobodnim dijelovima parcele.

Uređenje parcele sa zelenilom se osobito odnosi na parkirališne površine i prostor u kontaktu s javnim površinama.

Članak 76.

U slučajevima interpolacije ili izgradnje građevina društvenih djelatnosti u užem urbanom području, dozvoljava se odstupanje od naprijed utvrđenih vrijednosti u pogledu dozvoljene visine, koeficijenta izgrađenosti i iskoristivosti parcele, s ciljem da se građevine prilagode stvarnim mogućnostima terena, okolnoj izgrađenosti i ambijentalnim vrijednostima.

Članak 77.

U slučajevima iz prethodnog članka, oblik i veličina građevinske čestice, koeficijent izgrađenosti, i visina građevine utvrdit će se na temelju zahtjeva za ishodenje lokacijske dozvole kojim se treba dokazati opravdanost odstupanja od općih Planom utvrđenih uvjeta.

Članak 78.

Na prostoru Budaka, Stankovaca i Banjevaca, na lokacijama koje su označene na grafičkom prilogu "1. Korištenje i namjena prostora" planira se izgradnja vjerskih sadržaja – crkava, kapela i samostana. Crkve i samostani se planiraju na vrhovima brežuljaka, što je u Dalmaciji stara tradicija. Na taj način, budući da se grade na povišenim mjestima, one postaju vizualni simboli u prostoru, a s njih se pruža lijep pogled na krajolik. Takvi objekti postaju urbani simboli i simboli identiteta nekog naselja ili kraja.

Dozvoljena katnost P + 1.

Obvezna izrada detaljnog plana uređenja.

Članak 79.

U naselju Stankovci planira se izgradnja spomen obilježja na lokaciji kako je to označeno na grafičkom prilogu broj 1. "Korištenje i namjena prostora". Gradnja spomen obilježja planira se na vrhu brežuljka koji dominira okolinom. Na taj način on postaje vizualni simbol u prostoru i vizurna točka, tj. vidikovac.

Članak 80.

Uvjeti za smještaj društvenih djelatnosti dati su u glavi I Obrazloženje, u poglavlju 2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture.

U skladu sa sustavom središnjih funkcija naselja, naselje Stankovci je općinsko središte. Shodno tome u njemu se predviđaju određene funkcije. Sve te funkcije, kako za naselje Stankovci, tako i za ostala mjesta u općini, definirane su u spomenutom poglavlju 2.2.3.

5. Uvjeti utvrđivanja koridora ili trasa i površina prometnih i drugih infrastrukturnih sustava

Cestovni promet

Članak 81.

Planom je obuhvaćena mreža javnih razvrstanih cesta, nerazvrstanih cesta i ulica u naselju, te rekonstrukcija postojeće cestovne mreže u skladu s planskim značajem pojedinih cestovnih pravaca. Mreža javnih razvrstanih cesta određena je temeljem Zakona o javnim cestama (N.N. 100/96 i 76/98), te Odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (N.N. 79/99) – popis dan u točki 2. ovih odredbi, a označene na kartografskom prilogu 1.

Članak 82.

Na cestovnoj mreži predviđaju se sljedeći zahvati:

- korekcije nepovoljnih elemenata trase, dogradnja i rekonstrukcija, tj. prilagodba tehničkih elemenata datom rangu ceste

Nerazvrstana cestovna mreža će se odrediti UPU-ovima ili DPU-ima.

Članak 83.

Planom utvrđene min. širine zaštitnih koridora koje je potrebno rezervirati i očuvati za izgradnju planirane, te proširenje i modernizaciju postojeće Planom obuhvaćene cestovne mreže su:

područje kroz koje prolazi	postojeća cesta	planirana brza cesta
unutar GP naselja	12 m	50 m
izvan GP naselja	15 m	100 m

Moguća su manja odstupanja od planirane trase koridora radi boljeg prilagođavanja trase ceste terenskim uvjetima.

Članak 84.

Unutar utvrđenih koridora nije dozvoljena nikakva gradnja do ishođenja lokacijske dozvole za cestu (ili njen dio na koji je orijentirana građevina).

Nakon ishođenja lokacijske dozvole, odnosno zasnivanja građevinske čestice ceste odredit će se zaštitni pojasevi ceste u skladu s člankom 85. ovih odredbi, dok će se prostor koridora izvan zaštitnog pojasa priključiti susjednoj planiranoj namjeni.

Članak 85.

Radi osiguranja prometa i sigurnosti ljudi ovim planom se utvrđuju širine zaštitnih pojaseva cesta, i to od vanjskog ruba zemljišnog pojasa ceste sa svake strane:

vrsta ceste	izvan GP-a	unutar GP-a
autocesta	40 m	-

državna	25 m	10 m
županijska	15 m	7 m
lokalna	10 m	5 m
nerazvrstana	10 m	5 m

U slučaju rekonstrukcije već postojeće prometnice unutar izgrađenog djela udaljenost može biti i manja.

Članak 86.

U zaštitnom pojasu javne ceste mogu se graditi samo građevine za potrebe održavanja ceste i pružanja usluga vozačima i putnicima, predviđene projektom ceste i to: benzinske postaje, parkirališta, autobusna stajališta i odmorišta.

Prije izdavanja lokacijske dozvole za te građevine potrebno je zatražiti uvjete nadležne Uprave za ceste.

Članak 87.

Priključak i prilaz na javnu cestu izvodi se na temelju prethodnog odobrenja nadležne uprave za ceste u postupku ishođenja lokacijske dozvole ili izrade detaljnog plana uređenja, a prema Pravilniku o uvjetima za projektiranje i izgradnju priključka i prilaza na javnu cestu (N.N. 73/98).

Članak 88.

Prilikom gradnje novih dionica cesta ili rekonstrukcije postojećih potrebno je u cijelosti očuvati krajobrazne i spomeničke vrijednosti područja, prilagođavanjem trase prirodnim oblicima terena uz minimalno korištenje podzida, usjeka i nasipa. Ukoliko nije moguće izbjeći izmicanje nivelete ceste izvan prirodne razine terena obvezno je saniranje nasipa, usjeka i podzida i to ozelenjavanjem, formiranjem terase i drugim radovima kojima se osigurava najveće moguće uklapanje ceste u krajobraz.

Članak 89.

Sustavom javnog prijevoza je obvezno povezivanje svih naselja unutar Općine te sa susjednim gradovima korištenjem javnih i dijela nerazvrstanih cesta.

Uvjeti za utvrđivanje lokacije i uvjeti za projektiranje autobusnih stajališta na javnim cestama određuje se na temelju Pravilnika o autobusnim stajalištima (N.N. 36/91).

Članak 90.

Promet u mirovanju rješava se javnim ili privatnim garažama ili parkiralištima.

Prilikom gradnje novih ili rekonstrukcijom postojećih građevina, ovisno o vrsti i namjeni potrebno je urediti parkirališta/garaže na građevinskoj čestici.

Članak 91.

Planom se utvrđuje sljedeći broj potrebnih garaža/parkirališnih mjesta (PM), ovisno o vrsti i namjeni građevina:

Namjena	broj parkirališnih mjesta PM / garaža
Stambene zgrade	1 garaža po stanu +1 PM na svaka dva stana ili 1,5 PM po stanu
Industrijske građevine	1 PM na 2 zaposlena u većoj radnoj smjeni
Zanatske, usl. servisne i sl. građevine	na 1m ² bruto izgrađene površine 1m ² parkinga
Apartmani	1 PM za svaku apartmansku jedinicu
Pansioni, moteli	1 PM po sobi
Ugostiteljski objekti, restorani i sl.	1 PM na 4 sjedala
Trgovine	1 PM na 10 m ² bruto izgrađene površine
Sportske dvorane i igrališta	1 PM na 10 sjedala
Vjerske građevine	1 PM na 5 sjedala
Škole i dječje ustanove	2 PM na svaku učionicu ili grupu djece + 2 PM za iskrcaj djece
Ambulante i poliklinike	1 PM na 4 zaposlena u smjeni + 2 PM po ambulanti za pacijente
ostali prateći sadržaji	1 PM na 3 zaposlena

Željeznički promet

Članak 92.

Planom je rezerviran potencijalni koridor brze jadranske željezničke pruge koja je načelno naznačena Strategijom i Programom prostornog uređenja RH i Prometnom strategijom RH.

Širina potencijalnog koridora određuje se prema propisima o zaštitnom pojasu željezničke pruge, a iznosi 200 m.

Telekomunikacijski promet

Članak 93.

Ovim planom se određuje izgradnja magistralnog svjetlovodnog kabela uz Jadransku autocestu, te proširenje postojeće svjetlovodne mreže kabela prema naselju Morpolača.

Svaka postojeća i novooplanirana građevina treba imati osiguran priključak na telefonsku mrežu. TK mreža u pravilu se izvodi podzemno, i to kroz postojeće prometnice, prema rasporedu komunalnih instalacija u trupu ceste. Ako se projektira i izvodi izvan prometnica treba se provoditi na način da ne onemogućava gradnju na građevinskim parcelama, odnosno izvođenje drugih instalacija.

Projektiranje i izvođenje TK mreže rješava se sukladno posebnim propisima, a prema rješenjima ovog plana.

Građevine telefonskih centrala i drugih uređaja mogu se rješavati kao samostalne građevine na vlastitim građevinskim parcelama ili unutar drugih građevina kao samostalne funkcionalne cjeline.

Članak 94.

Poštanski promet odvijat će se postojećom jedinicom poštanske mreže u Stankovcima.

Energetski sustav

Članak 95.

Od novih objekata nivoa 110/10(20) kV potrebno je istaknuti potrebu izgradnje novog dalekovoda DV 110 kV Biograd-Šibenska županija, a koji će povećati sigurnost napajanja tog područja.

Članak 96.

Mjesna transformatorska postrojenja postavljaju se tako da je moguć kolni pristup barem jednom pročelju i da su uklopljene u okoliš. Ako se grade kao samostalne građevine obvezno je hortikulturno uređenje okoliša. Udaljenost transformatorske stanice od kolne ceste iznosi najmanje 3,0 m, a od susjedne međe najmanje 1,0 m.

Članak 97.

Uz nadzemne postojeće i planirane dalekovode određuju se širine zaštitnih pojasa:

- DV VN 110 kV i više - 40 m
- DV SN 35 kV i niže - 30 m

U zaštitnim pojasevima nadzemnih dalekovoda izuzetno je moguća rekonstrukcija i gradnja građevina uz obveznu prethodnu suglasnost nadležnog tijela elektroprivrede.

Članak 98.

Planom su predviđene minimalne građevinske parcele za trafostanicu:

- 35/10 (20) kV - 1000 m²
- 10/04 kV - 40 m²

Članak 99.

Za svaku postojeću i novoplaniranu građevinu mora biti osiguran priključak na elektromrežu. Elektromreža projektira se i izvodi sukladno posebnim propisima prema planskim rješenjima.

Sve trafostanice, osim stupnih trebaju biti izvedene na zasebnim građevinskim parcelama ako nisu planirane u sklopu drugih građevina. Dimenzije su definirane veličinom opreme i postrojenja koja se u njih ugrađuju, a sukladno posebnim propisima.

Do svake trafostanice treba biti osiguran kolni pristup.

Svi podzemni elektrovodovi izvode se kroz prometnice, odnosno priključci za pojedine građevine kroz priključne kolne puteve.

Nadzemni vodovi izvode se paralelno s prometnicama, odnosno pristupnim putovima neposredno uz granice građevinskih parcela.

Nije dopušteno projektiranje niti izvođenje elektro vodova (podzemnih i nadzemnih) kojima bi se ometalo izvođenje građevina na građevinskim parcelama, odnosno realizacija planiranih građevina, iz razloga izmještanja uvjetovanog naknadnom gradnjom planiranih građevina.

Članak 100.

Instalacije javne rasvjete u pravilu se izvode postojećim, odnosno planiranim nogostupom uz prometnice. Prilikom odobravanja izvedbe javne rasvjete, rasvjetna tijela treba definirati, sukladno građevinama na području kojih se javna rasvjeta izvodi.

Članak 101.

Potencijalni i lokalni izvori energije

Obnovljivi energetski izvori za budućnost su voda, sunce i vjetar, koje prema nacionalnim energetskim programima treba primijeniti. Ovi prirodni izvori energije, za koje naše područje ima preduvjete, uz racionalnu potrošnju, mogu u velikoj mjeri doprinijeti smanjenju korištenja tradicionalnih izvora, a riješit će se studijama i

stručnim podlogama, kojima će se pokazati racionalno i svrhovito korištenje prostora te zaštita istog.

Vodnogospodarski sustav

Korištenje voda

Članak 102.

Planovi razvitka vodoopskrbe Općine Stankovci sagledavaju se kao dio prostora Ravnih kotara, odnosno prostora između Zadra i Šibenika kroz integraciju svih planiranih pojedinačnih/varijantnih rješenja, te uključivanje izgrađenih objekata u jedinstven vodoopskrbni sistem.

Članak 103.

Za gradnju novih ili rekonstrukciju postojećih vodoopskrbnih građevina potrebno je osigurati kolni pristup do parcele građevine te zaštitnu, transparentnu ogradu visine do najviše 2,0 m. Najmanja udaljenost građevine do ruba parcele iznosi 2,0 m. Sve značajnije građevine u sustavu vodoopskrbe je potrebno osigurati.

Vodoopskrbne cijevi se postavljaju u nogostup ili zeleni pojas javno-prometne površine usklađeno s rasporedom ostalih komunalnih instalacija. Prilikom rekonstrukcije vodovodne mreže ili rekonstrukcije ceste potrebno je istovremeno izvršiti rekonstrukciju ili gradnju ostalih komunalnih instalacija u profilu ceste.

Moguća su odstupanja od predviđenih trasa vodovoda, ukoliko se tehničkom razradom dokaže racionalnije i pogodnije rješenje mreže.

Članak 104.

Svakoj postojećoj i novoplaniranoj građevini mora se osigurati priključenje na vodoopskrbni sustav.

Unutar naselja treba planirati hidrantsku mrežu, a prema Pravilniku o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara.

Sve građevine na vodoopskrbnom sustavu projektiraju se i izvode sukladno zakonskoj regulativi te hrvatskim normama. Nije dozvoljeno projektiranje i građenje vodoopskrbne mreže na način kojim bi se štetilo građenju građevina na građevnim parcelama (dijagonalno i sl.) kako bi se spriječilo eventualno naknadno izmještanje uvjetovano gradnjom planirane građevine.

Članak 105.

Vodoopskrbne sustave izgraditi sa svim pratećim vodnim građevinama te primjenom kriterija racionalnog korištenja postojećih sustava vodoopskrbe, što podrazumijeva rješenje distribucije u okviru minimuma dopuštenih gubitaka vode, svođenje potrošnje vode na stvarne potrebe komunalnog standarda i dr.

Građevine za zaštitu voda

Članak 106.

Ovaj plan određuje opće smjernice za rješavanje odvodnje otpadnih voda:

- svako naselje mora imati zasebni sistem odvodnje
- primjena razdjelnog sistema kanalizacije
- kod odabira sistema i uređaja za pročišćavanje voditi računa o zaštiti podzemnih voda
- u područje vodotoka Bribišnica, tj. Guduća koji je kategoriziran kao vodotok prve kategorije, što znači da s obzirom na osjetljivost voda spada u "vrlo osjetljivo područje" u koje se ne dozvoljava ispuštanje otpadnih voda bez obzira na stupanj čišćenja.

Članak 107.

Kanalizacija se u pravilu izvodi kroz prometnice, odnosno priključni spojevi građevina kroz pristupne putove.

Sve građevine na kanalizacijskoj mreži izvode se sukladno propisima kojima je regulirano projektiranje i izgradnja ovih građevina (Zakon o vodama, N.N. 107/95).

Nije dozvoljeno projektiranje i građenje kolektora i ostalih građevina u sustavu ukupne kanalizacijske mreže kojom bi se nepotrebno ulazilo na prostore građevina unutar drugih građevinskih parcela, odnosno prostore namijenjene drugim građevinama, radi sprječavanja eventualnih naknadnih izmještanja uvjetovanih gradnjom tih građevina.

Na područjima gdje nema izgrađenih ili nisu projektirani kanalizacijski sustavi, odvodnja otpadnih voda rješavat će se izgradnjom vlastitih septičkih jama, tj. primjenom suvremenih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na način:

- da jama bude izvedena kao nepropusna za okolni teren
- da se locira izvan zaštitnog pojasa prometnice
- da od susjedne građevinske čestice bude udaljena minimalno 3,0 m
- da joj se omogući kolni pristup radi čišćenja

Članak 108.

Zaštitu voda na prostoru Županije provoditi prema odredbama iz Državnog plana za zaštitu voda (N.N. 8/99). Potrebna je izrada županijskog plana za zaštitu voda koji bi utvrdio potrebu istraživanja i ispitivanja kakvoće voda, mjere zaštite voda, planove za izgradnju objekata za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda i dr.

Članak 109.

Industrijski pogoni obvezni su za svoje otpadne vode izgraditi vlastite sustave i uređaje ili ih putem predtretmana dovesti u stanje mogućeg prihvata na sustav javne odvodnje, a prema Pravilniku o upuštanju otpadnih voda u javnu kanalizaciju .

Članak 110.

Komunalni mulj, kao ostatak nakon primarnog pročišćavanja voda treba prikupljati i organizirati njegovu obradu i doradu na jednom mjestu.

Uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja

Članak 111.

Vodotok Bribišnica, tj. Guduća treba kategorizirati kao vodotok prve kategorije.

Izgradnja i uređenje zemljišta uz vodotoke treba se izvoditi u skladu s posebnim vodoprivrednim uvjetima.

Građevinska parcela ne može se osnivati na način koji bi onemogućavao uređenje korita i oblikovanje inundacije potrebne za maksimalni protok vode ili pristup vodotoka.

Zabranjuje se podizanje ograde i potpornih zidova, odnosno izvođenje drugih radova koji bi smanjili propusnu moć vodotoka ili na drugi način ugrozili vodotok ili područje uz vodotok.

Pored vodotoka zabranjeno je svako građenje bliže od 10 m od ruba protočnoga korita. Za građenje objekata unutar ovog pojasa potrebna je suglasnost nadležnog organa za vodoprivredu.

Članak 112.

Planom se određuje potreba izrade operativnih planova zaštite od poplava na državnoj i lokalnoj razini koji će definirati gradnju i održavanje zaštitnih vodnih

građevina – definiranje prostora za izlivanje velikih voda, izgradnja i održavanje odvodnih tunela i kanala, melioracijskih građevina i drugo.
Zahvate treba provoditi uz maksimalno uvažavanje prirodnih i krajobraznih obilježja.

Članak 113.

Potrebno je izraditi studiju koja bi utvrdila mogućnost intenzivnijeg korištenja postojećih vodenih potencijala za razvoj intenzivne poljoprivrede, uz izgradnju sistema kanala za navodnjavanje. Uz dobru organizaciju ugledavajući se na najbolje primjere u svijetu trebalo bi uključiti i privatne poljoprivredne parcele u sisteme za navodnjavanje.

6. Mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno- povijesnih cjelina

Članak 114.

Poljoprivredno je zemljište zaštićeno Zakonom o poljoprivrednom zemljištu i u načelu njegovu prenamjenu u druge oblike korištenja treba izbjegavati, posebice kod kvalitetnog obradivog zemljišta.

Neobrađene poljoprivredne površine treba dovesti u njihovu proizvodnu funkciju.

Treba onemogućiti nenamjensku izgradnju na poljoprivrednim površinama a u skladu sa zakonom i odlukama Županijske skupštine.

Članak 115.

Pravovremeno treba sprječavati bespravnu izgradnju kao i one zahvate u prostoru koji nisu u skladu s ovim Planom. Kaznenim mjerama koje su u skladu s važećim zakonima i propisima čuvati tlo, more, vode i zrak.

Članak 116.

Pejsažno prihvatljivo urediti krajobraz koji je oštećen izgradnjom Jadranske autoceste.

Članak 117.

Prostore koji su minirani u tijeku ratnih djelovanja, a koji još nisu razminirani, potrebno je očistiti od zaostalih mina.

Članak 118.

Mjere zaštite kulturnih dobara propisan je Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (N.N. 69/99).

Smjernice za uređenje, mjere zaštite i način prezentacije, određuje nadležna ustanova – Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine - sjedište u Zadru.

Članak 119.

Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine sa sjedištem u Zadru donijela je odluku o zaštiti prapovijesnih gradina koje se nalaze na brežuljcima sjeveroistočno od naselja Budak i Stankovci.

Članak 120.

Spomenike graditeljstva treba čuvati i redovito održavati, a arheološke lokalitete istražiti, zaštititi i prezentirati

Članak 121.

Zapuštenu i zanemarenu tradicijsku arhitekturu treba konzervirati, obnoviti i rekonstruirati, te revitalizirati.

Prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (čl. 17.) Vijeće Općine donosi odluku o zaštiti dobara od lokalnog značenja (graditeljskim sklopovima ambijentalne vrijednosti).

Članak 122.

U procesima zaštite graditeljske baštine potrebno je maksimalno angažiranje lokalnih vlasti i lokalnog stanovništva.

Članak 123.

U procesu izrade DPU-a i UPU-a za veće zahvate koji obuhvaćaju posebno vrijedne prostorne cjeline potrebno je izraditi studije utjecaja na okoliš.

7. Postupanje s otpadom

Članak 124.

Ovim planom se utvrđuje izgradnja cjelovitog sustava za postupanje s otpadom (na osnovi izrađene Studije o postupanju s otpadom za područje Zadarske županije), sa što manje štetnih utjecaja na zdravlje, okoliš i klimu, uz što bolje gospodarsko korištenje otpada i što manje trajno odlaganje neobrađenog otpada dosljednom provedbom koncepta cjelovitog gospodarenja otpadom.

Članak 125.

Određuje se, do usvajanja konačnog rješenja na osnovi izrađene Studije o postupanju s otpadom, privremeno odlaganje otpada na postojećem odlagalištu Grada Zadra.

Članak 126.

- propisati mjere izbjegavanja i smanjenja nastajanja otpada,
- propisati mjere iskorištavanja vrijednih osobina otpada s ciljem smanjenja onečišćenja okoliša otpadom s odlagališta. Ovdje je ključno uspostaviti jasnu i izravnu vezu između otpada, načina njegova izdvajanja i sakupljanja, te njegova iskorištavanja. Ključan je i socijalni aspekt tih postupaka jer kada se uspije obrazovati široko pučanstvo da aktivno u tome sudjeluju, ostalo je samo tehnika.
- izvršiti sanaciju postojećih smetlišta, osobito onih smještenih na kraškim terenima kod kojih postoji opasnost od prodiranja procijednih voda u podzemne vodotoke,
- uspostaviti program odvojenog sakupljanja opasnog otpada iz kućanstava, koji se sastoji od sljedećih tvari:
  - kemijskih sredstava za čišćenje,
  - kemijskih sredstava za čišćenje drvenih površina,
  - boja i lakova,
  - starih lijekova,
  - istrošenih akumulatora i baterija,
  - istrošenih motornih ulja itd.
- odrediti mjere saniranja odlagališta otpada i otpadom onečišćenog tla
- propisati mjere nadzora i praćenja postupanja s otpadom,
- odrediti izvore i visinu financijskih sredstava za provođenje pojedinih mjera,
- odrediti rokove za izvršenje utvrđenih mjera.
- uspostaviti jedno do dva reciklažna dvorišta u svrhu edukacije stanovništva na polju gospodarenja otpadom. Reciklažno dvorište trebalo bi sadržavati sljedeće kontejnere za: PET ambalažu, limenke, staklo, papir, stare lijekove, akumulatore, otpadna motorna ulja, otpadna jestiva ulja.

- uspostaviti Program obiteljskog kompostiranja, također s ciljem smanjenja ukupne količine otpada koja se odlaže na odlagalištima, jer je poznato je da biootpad predstavlja oko 30 % ukupne količine komunalnog otpada,
- građevinski otpad koristiti za sanaciju postojećih smetlišta te odrediti lokaciju za njegovo trajno zbrinjavanje na osnovu prostorno planske dokumentacije,
- postojeća nekontrolirana odlagališta i ostala smetlišta, u skladu s propisima sanirati.

8. Mjere sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliša

Članak 127.

U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i specifičnostima općine Stankovci treba štiti okoliš, tj. vode, more i tlo, zrak, biljne i životinjske zajednice. To podrazumijeva također i zaštitu od buke i neugodnih mirisa.

- Odgovor na pitanje koji stupanj pročišćavanja i kako upuštati već pročišćene vode treba da daju ekološke studije za pojedine lokacije.
- Vransko jezero, rijeku Bribišćicu, kao i povremene vodotoke i izvore vode treba zaštititi od zagađenja i po potrebi očistiti od postojećih zagađenja. Zabranjuje se ispuštanje u teren otpadnih tekućina i materija koji bi mogli zagađiti te vode. Zabranjuje se izgradnja onih objekata i infrastrukture na mjestima i na način koji zagađuje okoliš.
- Preporučuje se sađenje šaša uz vodotoke jer on pročišćuje vode.
- Poljoprivredna tla treba zaštititi od nestručne i pretjerane upotrebe pesticida i umjetnih gnojiva. U sva tla treba zabraniti ulijevanje nepročišćeni otpadnih voda.
- Uz autocestu treba nastojati saditi tampon zelenilo zbog zaštite od ispušnih plinova i buke.
- Zabranjuju se sve divlje deponije i zahtjeva kontinuirano čišćenje cijelog područja Općine od divljih deponija.
- Poticati sadnju masline kao tradicionalne vrste u Stankovciu.
- Sačuvati od uništenja autohtone životinjske vrste (kornjače i dr.)
- Ozelenjavanje goleti na način da se ne ugrozi tradicionalno stočarstvo (uzgoj ovaca i koza).

Članak 128.

Postupak procjene utjecaja na okoliš provodi se prema Zakonu o zaštiti okoliša i prema Pravilniku o procjeni utjecaja na okoliš.

U slučaju da se na relativno malom prostoru planira niz istovrsnih zahvata čije su pojedinačne veličine ili kapaciteti ispod propisanih granica, ali ukupni kapaciteti iznad granica propisanih, obvezatna je provedba postupka procjene utjecaja na okoliš prema Zakonu i Pravilniku.

8.1. Zaštita tla

Članak 129.

U cilju zaštite tla potrebno je poduzeti sljedeće aktivnosti:

- osigurati i održavati funkcije tla, primjereno staništu, smanjenjem uporabe površina, izbjegavanjem erozije i nepovoljne promjene strukture tla, kao i smanjenjem unošenja štetnih tvari,
- usmjeriti razvoj naselja na postojeće dijelove naselja
- provoditi mjere zaštitom tla u skladu s njegovim ekološkim korištenjem
- rekultivirati površine (odlagališta otpada, klizišta i sl.)

- obnoviti površine oštećene erozijom i klizanjem
- poticati ekološko, odnosno biološko poljodjelstvo,
- poticati procese prirodnog pomlađivanja šuma i autohtone šumske zajednice,

8.2. Zaštita zraka

Članak 130.

U cilju poboljšanja kakvoće zraka potrebne su sljedeće mjere:

- upotreba niskosumpornog loživog ulja sa sadržajem sumpora do 1%, odnosno nekog drugog energenta u svim kotlovnica koje koriste loživo ulje
- zabrana korištenja ugljena u kućnim kotlovnica i zabrana prodaje ugljena na malo sa sadržajem sumpora većim od 0.55 g/MJ.

Članak 131.

Prilikom novih zahvata ne smije se dozvoliti znatnije povećanje opterećenja zraka, a prema Uredbi o preporučenim vrijednostima kakvoće zraka

8.3. Zaštita voda

Članak 132.

Zaštitu podzemnih te izvorišnih voda za crpilišta treba provoditi temeljem zaštitnih mjera određenih za svaku pojedinu zonu sanitarne zaštite (Odluka o određivanju zona sanitarne zaštite izvora voda za piće, Sl. Zadarske županije 6/98.).

Članak 133.

Sve komunalne otpadne vode treba tretirati preko pročišćivača otpadnih voda. Za naselja odnosno građevine koje neće moći biti uključene u sustav odvodnje, ili do njihovog uključivanja u sustav, obvezna je izgradnja nepropusnih septičkih jama, tj. suvremenih uređaja za pročišćavanje.

Potrebno je intenzivirati gradnju središnjeg uređaja (biološko pročišćavanje) za pročišćavanje otpadnih voda.

Članak 134.

Treba uvesti kontrolu nad upotrebom količine i vrste zaštitnih sredstava u poljoprivredi na području vodonosnika, kako bi se prišlo smanjivanju količine štetnih tvari (prije svega nitrata) u podzemnoj pitkoj vodi.

Provoditi zaštitu svih vodocrpilišta prema postojećoj odluci.

8.4. Zaštita od buke

Članak 135.

Potrebno je izraditi kartu buke za područje Općine, s dopuštenom razinom buke za pojedine zone: stambene, poslovne, turističke i prometne.

8.5. Zaštita od požara

Članak 136.

Potrebno je provesti sljedeće mjere:

- donijeti plan gašenja
- donijeti plan za postupanje u slučaju nezgoda s opasnim tvarima,
- predvidjeti cjevovode i sve ostale elemente hidrantske mreže,
- provesti nadzor dimnjačarske službe,
- zabraniti parkiranje vozila na mjestima gdje su hidranti,
- provoditi osmatranje cjelokupnog teritorija

9. Mjere provedbe plana

Članak 137.

Ovim Planom utvrđuju se mjere provedbe prostornog plana uređenja te donošenja drugih dokumenata prostornog uređenja. Mjere su utvrđene Zakonom o prostornom uređenju (NN br. 30/94), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju (NN br. 68/98 i 61/00) i Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN br. 106/98).

9.1. Obveza izrade prostornih planova

Članak 138.

Utvrđuje se potreba donošenja planova nižega reda (UPU-i i DPU-i), kao što je ucrtano u grafičkom prilogu 3.

Programom mjera Općine moguće je donijeti Odluku o izradi UPU-a i DPU-a za prostore unutar GP-a, za koje se ustanovi da nisu opremljeni komunalnom infrastrukturom, a nisu označeni na karti 3.

Članak 139.

Donošenjem ovog Plana prestaje važiti PPU bivše općine Zadar.

Članak 140.

Ovim planom utvrđuje se obveza izrade detaljnih planova i drugih dokumenata o prostoru:

- za neizgrađene dijelove GP-a
- za sve proizvodno-poslovne i mješovite proizvodno-stambene zone
- za izgradnju novih groblja
- za sve sportske terene
- za sportsko-rekreacijske zone
- studiju o zaštiti i unapređenju korištenja postojećih prirodnih vodnih potencijala u svrhu razvoja intenzivne poljoprivrede s navodnjavanjem
- studija o mogućnosti stvaranja novih vodnih akumulacija u svrhu razvoja poljoprivrede i eventualnog korištenja istih u turističke i rekreativne svrhe
- studiju o unapređenju poljoprivrede s osvrtom na interesno udruživanje poljoprivrednika
- ekološke studije u skladu sa zakonom o zaštiti prirode za sve osjetljive zahvate u prostoru, koji mogu izazvati nepoželjne efekte
- studiju, odnosno idejno rješenje sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda za područje cijele Općine
- seizmološku studiju i na osnovu nje kartu seizmološke mikrorajonizacije
- studiju ozelenjavanja i pošumljavanja
- izrada karte zona sanitarne zaštite, vezano uz izvore voda i slivna područja

9.2. Primjene posebnih razvojnih i drugih mjera

Članak 141.

Za poticanje demografskog rasta i zadržavanje sposobno radnog stanovništva, kao i poboljšanje općih životnih uvjeta, potrebno je:

- ostvarivati razvojne programe malog poduzetništva i uslužnih djelatnosti, poljoprivrede, stočarstva i turističke djelatnosti - primjerene vrijednostima prostora,
- poticati poboljšavanje zdravstvene i socijalne zaštite stanovništva i školstva,
- poboljšavati infrastrukturnu opremljenost

Članak 142.

Primjena posebnih razvojnih i drugih mjera, a koje se temelje na Programu mjera za unapređenja stanja u prostoru, utvrđuje Općinsko vijeće za razdoblje od dvije godine, odnosi se na:

- Politiku gospodarskog razvitka općinskog prostora korištenjem stimulativnih mjera od strane Županije i države u oblasti poljoprivrede i pratećih djelatnosti .
- Poboljšanje postojećih i izgradnju novih infrastrukturnih sustava na čitavom području Općine, a posebice tamo gdje postoje konkretni razvojni programi.
- Učinkovito osiguranje svih potrebnih preduvjeta za ubrzanje postupaka u sustavu zemljišne politike i to otkupa i komasacije zemljišta, što je od vrlo velikog značenja u poljodjelstvu.
- Stvaranje svih pozitivnih preduvjeta za poboljšanje ukupnog standarda življenja na prostoru Općine Stankovci, kroz planiranje posebnih programa u oblasti zdravstva i socijalne skrbi, te kulturnih i športskih aktivnosti.

Članak 143.

- Kontinuirano pratiti stanje u prostoru i čuvati prostor u skladu s odrednicama ovog plana. Posebno čuvati od uzurpacija: sve proizvodno-poslovne zone, prostore infrastrukturnog regionalnog koridora, koridora za proširenje Jadranske turističke ceste s dvotračne na četvortračnu, čuvati izvore pitke vode u skladu s Odlukom županijske Skupštine o zonama sanitarne zaštite.
- Pravovremeno treba sprječavati bespravnu izgradnju kao i one zahvate u prostoru koji nisu u skladu s ovim planom. Kaznenim mjerama, koje su u skladu s važećim zakonima i propisima, čuvati tlo, vodu i zrak.
- Održavati stalne i povremene vodotoke
- Pejzažno prihvatljivo urediti krajobraz koji će biti oštećen izgradnjom Jadranske autoceste.
- Prostore koji su minirani u tijeku ratnih djelovanja, a koji još nisu deminirani, potrebno je očistiti od zaostalih mina.
- Organizirati izobrazbu privatnih poljoprivrednika s naglaskom na nove aspekte koje donosi tržišna ekonomija.
- Pokušati na nivou općine organizirati udruživanje poljoprivrednika s organiziranjem zajedničkog nastupa na tržištu, zajedničke nabave sjemena, umjetnih gnojiva, zaštitnih sredstava i repromaterijala, izgradnja i korištenje zajedničkih skladišta, voznog parka i poljoprivrednih strojeva, garaža, službe održavanja istih, ustanovljavanje zajedničkih službi (računovodstvo, knjigovodstvo), kao i zajedničkih stručnih službi: agronoma i veterinaru, ili eventualno posjeti istih. Pokušati organizirati zajednički prijevoz proizvoda do

tržišta, kao i organiziranje sajмова na nivou općine za prezentaciju vlastitih proizvoda.

- Poticati izgradnju proizvodno poslovnih sadržaja. U svrhu nalaženja investitora organizirati prezentaciju mogućnosti općine za razvoj istih, kako u Zadru, tako i u Zagrebu na nivou države, također i kod hrvatskih iseljenika.
- Organizirati rad kulturno umjetničkih društava, sa sekcijama: folklorna, likovna, književna, glazbena i sl. Poticati izradu tradicionalnih suvenira: vez, tkanje i predmeti od raznih materijala u duhu tradicije ovog kraja.
- Organizirati čitaonice s naglaskom na tradicionalne vrijednosti kao i prosvjećivanje i izobrazbu poljoprivrednika, i sl.
- Organizirati predavanja poznatih umjetnika i kulturnih djelatnika.
- Organizirati likovne, folklorne i sl. kolonije s naglaskom na tradicionalne vrijednosti
- Urediti naselja s naglaskom na podizanje urbanog nivoa.
- Podignuti spomen ploče poginulim u domovinskom ratu.
- Uređenje muzeja Općine.

9.3. Rekonstrukcija građevina čija je namjena protivna planiranoj namjeni

Članak 144.

Ovim se Planom omogućava rekonstrukcija građevina koje su bile izgrađene po propisima važećim do stupanja na snagu Zakona o prostornom uređenju (NN br. 30/94), a čija je namjena protivna namjeni utvrđenoj ovim Planom ili drugim planom rađenim temeljem ovoga plana. Rekonstrukcija se može odobriti samo za one građevine za koje je bila izdana građevinska dozvola ili su bile izgrađene prije 15. veljače 1968. godine.

Članak 145.

Pod rekonstrukcijom se podrazumijeva obnova krova i svih dotrajalih konstruktivnih dijelova, te promjena namjene.

Promjena namjene se može prihvatiti samo ako će promjena približiti namjenu planiranoj svrsi prema ovome Planu, ili smanjiti negativan utjecaj na okoliš postojeće namjene.

Članak 146.

U postupku ishodaenja lokacijske dozvole potrebna je suglasnost Općinskog Vijeća.

Literatura:

- Prostorni plan općine Benkovac, 1985./86.
- Osnove korištenja i zaštite prostora općine Benkovac, 1995.
- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, Republika Hrvatska, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, srpanj 1997.
- Statistička dokumentacija popisa stanovništva 1948.-1991.
- Mirko Korenčić: Naselja i stanovništvo SR Hrvatske, 1857.-1971.
- Geografija SR Hrvatske, Južno Hrvatsko primorje, Knjiga 6.
- Institut za geografiju Sveučilišta u Zagrebu, ŠK Zagreb, 1974.
- Dokumentacija Uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine - Konzervatorski odjel u Zadru
- Projekt Jadranske auto-ceste
- Projekt Jadranske željeznice
- Prostorni plan Zadarske županije, 2001., Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije
- Stručna podloga razvoja poljodjelstva i šumarstva (Prostorni plan Zadarske županije, 2001., dr.sc. A. Medin, dipl. ing., Z. Bušić, dipl. ing., G. Kasap, dipl. ing., G. Dragun, dipl. ing, dr.sc. D. Lovrinov, dipl. ing, mr.sc. Z. Barač, dipl. ing., dr. sc. B. Pasarić
- Program razvoja agroindustrijskog kompleksa Zadarske regije, Prirodno i tehničko-tehnološke mogućnosti, grupa autora, Zadar 1991.